

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

SAVIVALDYBĖSE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ APIBENDRINIMO ATASKAITA

2009 m. rugsėjo 2 d. Nr. AB-8
Vilnius

Apibendrinimą parengė
Valstybės kontrolės 3-iojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja Rita Švedienė

TURINYS

Ižanga	3
Audito rezultatų apibendrinimas	6
1. Audito poveikis	6
2. Reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai	10
3. Klaidos apskaitoje ir atskaitomybėje	13
4. Teisės aktų pažeidimai naudojant valstybės lėšas ir patikėjimo teise valdomą valstybės turtą	15
4.1. Dėl Vilniaus miesto savivaldybėje nustatytų teisės aktų pažeidimų vykdant projektavimo ir statybos darbus	16
4.2. Dėl savivaldybėse nustatytų teisės aktų pažeidimų valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu	20
5. Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų priimti sprendimai ir audito rezultatų perdavimas teisėsaugos institucijoms	29
Aktualios problemos	31
Išvados ir rekomendacijos	35
Priedai	41

IŽANGA

Valstybės kontrolė 2009 m. birželio mėnesį dvidešimt trijose Lietuvos Respublikos savivaldybėse baigė 2008 metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų ir Privatizavimo fondo lėšų, skirtų savivaldybėms valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms (toliau – valstybinės funkcijos) atlikti, mokinio krepšeliui finansuoti, valstybės investicijų bei kitoms programoms įgyvendinti, valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą.

Audito metu savivaldybėse teisėtumo požiūriu įvertintas valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų 2009 metams poreikio planavimas, ištirta vidaus kontrolės sistema, įvertintas valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų, Privatizavimo fondo lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti (toliau – valstybės lėšos), 2008 metų finansinių ir kitų ataskaitų duomenų tikrumas ir teisingumas, valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas ir jų naudojimas įstatymų nustatytiems tikslams.

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad savivaldybių finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad nebuvo tikrinami visi (100 proc.) ūkiniai įvykiai ir sudaryti sandoriai.

Siekiant gauti audito tikslams reikalingų įrodymų, kiekvienoje savivaldybėje atliktas veiklos, apskaitos, vidaus kontrolės sistemų tyrimas, nustatyta reikšmingo iškraipymo rizika ir svarbiausios audito sritys, pagal sudarytas programas atliktos savarankiškos audito procedūros.

Dėl skirtingų audito tikslų bei sričių ir dėl to, kad nesutapo audituojamas laikotarpis, Valstybės kontrolės auditoriai negalėjo pasinaudoti savivaldybių kontrolieriaus tarnybų ir administracijų vidaus auditorių atliktu darbu.

Audito ataskaitose buvo pateikti tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė apie finansines ir kitas ataskaitas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams buvo pareikšta audito išvadose.

Valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹.

Atlikdami valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą vertinome savivaldybių 2008 m. Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicinius projektus ataskaitų (forma Nr. B-11-metinė)², biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo ataskaitų (forma Nr. B-13-metinė), biudžeto išlaidų plano valstybinėms

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais).

² Forma Nr. B-11-metinė, 5, 6, 7, 11, 12, 13 skiltys.

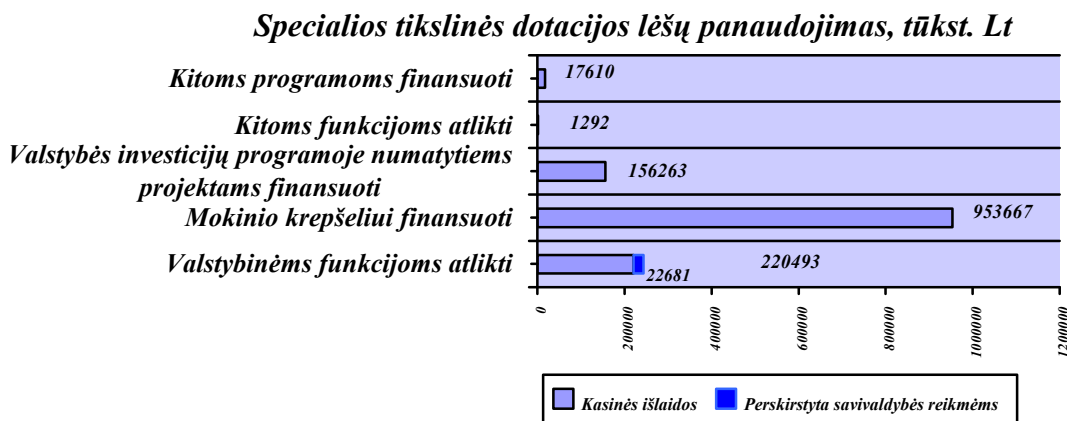
(perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti ataskaitų (forma Nr. B-14-metinė), biudžeto išlaidų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti įvykdymo ataskaitų (forma Nr. B-15-metinė) ir Privatizavimo fondo lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti (formos Nr. 2-metinė) duomenis.

Lietuvos Respublikos 2008 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu³ savivaldybėms iš valstybės biudžeto buvo patvirtinta iš viso 2 624 674 tūkst. Lt (13,9 proc., arba 365 615 tūkst. Lt daugiau nei 2007 metais), audituotoms savivaldybėms – 1 377 169,6 tūkst. Lt (52,5 proc.) specialios tikslinės dotacijos lėšų, iš jų:

- 955 294,0 tūkst. Lt mokinio krepšeliui finansuoti;
- 246 070,6 tūkst. Lt valstybinėms funkcijoms atlikti;
- 156 856,0 tūkst. Lt valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti;
- 1 292,0 tūkst. Lt kitoms funkcijoms atlikti;
- 17 657,0 tūkst. Lt kitoms savivaldybių programoms finansuoti (šio įstatymo 6 priedėlis).

Savivaldybių tarybos 2008 metais tikslino biudžetus, iš kurių skyrė ir panaudojo iš viso 1 349 324,1 tūkst. Lt šių lėšų, arba 27 845,5 tūkst. Lt (3 proc.) mažiau, negu buvo patvirtinta minėtu įstatymu (žr. 1 pav.).

1 pav. 2008 metais audituotose savivaldybėse panaudotos specialios tikslinės dotacijos lėšos

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Dalis mokinio krepšeliui finansuoti ir valstybinėms funkcijoms atlikti gautų 23 943,9 tūkst. Lt lėšų buvo paskirstyta kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti, 3 208,8 tūkst. Lt nepanaudotų specialios tikslinės dotacijos lėšų grąžinta į valstybės biudžetą.

Savivaldybėms iš Privatizavimo fondo buvo skirta:

³ Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2007-12-06 Nr. X-1353, 2 str. 2 d., 4, 5 ir 6 priedėliai.

- 116 716,0 tūkst. Lt (panaudota 116 566,9 tūkst. Lt) lėšų kapitalo investicijoms finansuoti;
- 90 029,0 tūkst. Lt (tiek pat panaudota) lėšų pedagogų atlyginimams didinti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 766 skyrė savivaldybėms 16 848,3 tūkst. Lt Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžete numatytų asignavimų paramai nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims dėl kuro pabrangimo Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatyme ir Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniam įstatyme nustatytai piniginei socialinei paramai mokėti ir administruoti. Savivaldybės panaudojo 14 421,3 tūkst. Lt šių lėšų ir 2 435,6 tūkst. Lt nepanaudotų grąžino į valstybės biudžetą.

Savivaldybėse 45 proc. (5 351,3 tūkst. Lt) valstybinei funkcijai „Darbo rinkos politikos rengimas ir įgyvendinimas“ atlikti skirtų ir nepanaudotų lėšų dalis buvo perskirstyta kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti (žr. ataskaitos dalį „Aktualios problemos“).

Savivaldybės 2008 m. sausio 1 d. patikėjimo teise valdė, naudojo ir disponavo 1 775 004,3 tūkst. Lt, 2008 m. gruodžio 31 d. – 1 739 633,6 tūkst. Lt vertės valstybės turtu (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Audituotų savivaldybių patikėjimo teise valdomas valstybės turtas (išigijimo verte), tūkst. Lt

Eil. Nr.	Turto pavadinimas	2008 m.				2009 m.
		Turto vertė metų pradžioje	Apskaitoje užregistruotas turtas	Nurašytas turtas	Pokytis per metus, +; -	Turto vertė metų pradžioje
1.	Pastatai ir statiniai	1650742,5	30751,8	42465,6	- 11713,8	1640259,9
2.	Žemės sklypai	18049,1	4859,6	-	+ 4859,6	22908,7
3.	Kitas ilgalaikis turtas	103973,2	16254,4	46041,7	- 29787,3	72271,5
4.	Trumpalaikis turtas, atsargos	2239,5	1515,5	244,8	+1270,7	4193,5
Iš viso:		1775004,3	53381,3	88752,1	- 35370,8	1739633,6

Didžiausią savivaldybių apskaitoje audito metu užregistruoto turto dalį – 56 proc. sudarė pastatai ir melioracijos statiniai ir 31,6 proc. – kitas ilgalaikis turtas (melioracijos įrenginiai, kompiuterinė technika, mokykliniai automobiliai ir kt.).

AUDITO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

1. Audito poveikis

Pastebėjimas

Audito metu savivaldybės įgyvendino 63 proc. valstybinio audito rekomendacijų.

Valstybiniai auditoriai savivaldybėms pateikė 238 rekomendacijas, iš kurių:

- 128 – dėl vidaus kontrolės (tarp jų ir finansų valdymo) sistemos tobulinimo;
- 90 – dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir kitų nustatytų trūkumų;
- 20 – dėl nustatytų klaidų buhalterinėje apskaitoje ir finansinėse ataskaitose.

Audito metu savivaldybės įgyvendino 151 (63 proc.) rekomendaciją, likusioms yra numatyti įgyvendinimo terminai.

Valstybės kontrolė pažymi, kad daugumos audituotų savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovai, įgyvendindami audito metu pateiktas rekomendacijas, įdiegė priemones, skirtas ne tik tobulinti vidaus kontrolės sistemą bei finansų valdymą, bet ir laiku nustatyti bei ištaisyti klaidas, apriboti jų atsiradimo tikimybę:

- savivaldybių tarybos priėmė sprendimus dėl programinio biudžeto patvirtinimo, valstybės turto naudojimo, patvirtino tvarkas, reglamentuojančias valstybės lėšų planavimą, skirstymą ir panaudojimą (Biržų, Kelmės rajonų savivaldybės);

- administracijų direktoriai įsakymais patikslino valstybės lėšų poreikio duomenis, patvirtino papildomas vidaus kontrolės procedūras, nustatančias atsakingų asmenų pagrindines pareigas bei atsakomybę, organizavo įstaigų vadovų ir vyriausiųjų finansininkų pasitarimus mokinio krepšelio apskaitos klausimais (Biržų, Joniškio, Jurbarko rajonų savivaldybės);

- daugumos savivaldybių asignavimų valdytojai (ugdymo įstaigų, priešgaisrinių tarnybų vadovai) audito metu patikslino valstybės lėšų programų sąmatas, ėmėsi priemonių nustatytiems pažeidimams šalinti ir atlyginti materialinę žalą; vyriausieji finansininkai iki finansinės atskaitomybės sudarymo ištaisė nurodytas apskaitos klaidas (Panevėžio, Šalčininkų, Zarasų rajonų savivaldybės).

Pastebėjimas

Daugumoje savivaldybių administracijų ir savivaldybių biudžetinių įstaigų buhalterinėje apskaitoje nustatytos klaidos ir neatitikimai buvo ištaisyti iki finansinių metų pabaigos.

Valstybės kontrolė pažymi, kad daugumos savivaldybių administracijų ir įstaigų vyriausieji finansininkai nurodytas apskaitos klaidas ištaisė iki finansinių ataskaitų sudarymo. Taip pat buvo priimti savivaldybių tarybų sprendimai dėl biudžetų tikslinimo: ne pagal paskirtį arba pažeidžiant teisės aktus panaudotos **289,3 tūkst. Lt** valstybės lėšos iki biudžetinių metų pabaigos buvo atstatytos, **160,5 tūkst. Lt** – gražintos į valstybės biudžetą, apskaitoje užregistruotas **9 076,6 tūkst. Lt** vertės patikėjimo teise valdomas valstybės turtas (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Atstatytos ir gražintos į valstybės biudžetą lėšos, užregistruotas valstybės turtas, tūkst. Lt

Eil. Nr.	Savivaldybė	Iki finansinių ataskaitų sudarymo atstatytos valstybės lėšos	Po finansinių ataskaitų sudarymo į valstybės biudžetą pervestos lėšos	Užregistruotas patikėjimo teise valdomas valstybės turtas
1.	Vilniaus miesto	-	-	125,0
2.	Šalčininkų rajono	12,6	41,9	-
3.	Zarasų rajono	-	29,5	-
4.	Kauno miesto	1,0	-	-
5.	Kauno rajono	6,9	-	-
6.	Kalvarijos	-	-	885,4
7.	Kazlų Rūdos	-	-	60,4
8.	Kėdainių rajono	-	-	-
9.	Lazdijų rajono	-	-	-
10.	Marijampolės	-	-	4693,9
11.	Varėnos rajono	-	-	47,9
12.	Vilkaviškio rajono	-	-	-
13.	Klaipėdos miesto	-	-	2897,1
14.	Jurbarko rajono	0,5	-	-
15.	Rietavo	-	-	-
16.	Šilalės rajono	-	-	-
17.	Panevėžio miesto	-	17,4	-
18.	Panevėžio rajono	-	12,3	37,0
19.	Šiaulių rajono	41,6	21,4	-
20.	Biržų rajono	69,3	-	-
21.	Joniškio rajono	97,7	32,0	-
22.	Kelmės rajono	59,7	6,0	329,9
23.	Radviliškio rajono	-	-	-
	Iš viso	289,3	160,5	9076,6
	Šaltinis – Valstybės kontrolė			

Pastebėjimai

Valstybinio audito išvadose audituotoms savivaldybėms pareikšta besąlyginė nuomonė:

70 proc. – apie finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą;

13 proc. – apie patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir valstybės lėšų valdymą, naudojimą ir disponavimą jais, jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams.

Valstybės kontrolė pažymi, kad vienuolikoje savivaldybių 2008 metais valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas 2003 – 2008 metų laikotarpiu buvo atliktas pirmą kartą ir iš jų trims (Jurbarko, Šilalės rajonų ir Rietavo) savivaldybėms valstybiniai auditoriai neturėjo reikšmingų pastabų dėl finansinių ataskaitų parengimo pagal tai reglamentuojančius teisės aktus ir dėl valstybės lėšų bei turto valdymo teisėtumo.

Palyginus praėjusių metų valstybinio audito rezultatus, stebima pažanga Kauno, Klaipėdos miestų ir Biržų, Radviliškio, Šiaulių rajonų savivaldybių administracijų valstybės lėšų apskaitos sistemose, nes auditoriai neturėjo reikšmingų pastabų dėl 2008 m. finansinių ataskaitų parengimo.

Blogesni rezultatai šiais metais stebimi Vilniaus miesto, Kauno miesto, Kėdainių rajono, Marijampolės savivaldybėse, kurių vadovai turėtų imtis neatidėliotinų priemonių, siekiant valstybės turtą ir lėšas valdyti teisėtai ir tik įstatymų nustatytiems tikslams.

Atkreiptinas dėmesys, kad dauguma savivaldybių apskaitoje ir finansinėse ataskaitose nustatytas klaidas ir neatitikimus ištaisė audito metu, todėl šešiolikai (70 proc.) jų buvo pareikšta besąlyginė nuomonė apie finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą pagal tai reglamentuojančius teisės aktus.

Sąlyginė nuomonė apie finansinių ataskaitų parengimą buvo pareikšta septynioms (30 proc.) savivaldybėms, apie patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir lėšų valdymą, naudojimą ir disponavimą jais, jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams – devyniolikai (83 proc.), neigiama – vienai (Vilniaus miesto) savivaldybei.

Pagrindinė sąlyginės ir neigiamos nuomonės apie valstybės turto ir lėšų valdymą priežastis – savivaldybėse nustatyti Viešųjų pirkimų ir Valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymų pažeidimai, valstybės lėšos panaudotos ne pagal paskirtį arba pažeidžiant teisės aktų reikalavimus (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito savivaldybėse rezultatai						
Eil. Nr.	Audituoja savivaldybė	Audito išvados				
		Atliktas auditas, metai	Finans.	Teisėt.	2008 m.	
					Finans.	Teisėt.
1.	Vilniaus miesto	2007	B	S	S	N
2.	Šalčininkų rajono	2004	S	S	S	S
3.	Zarasų rajono	-	-	-	S	S
4.	Kauno miesto	2007	S	S	B	S
5.	Kauno rajono	2007	B	S	S	S
6.	Kalvarijos	-	-	-	B	S
7.	Kazlų Rūdos	-	-	-	B	S
8.	Kėdainių rajono	2007	B	B	B	S
9.	Lazdijų rajono	-	-	-	B	S
10.	Marijampolės	2007	B	B	B	S
11.	Varėnos rajono	-	-	-	B	S
12.	Vilkaviškio rajono	-	-	-	B	S
13.	Klaipėdos miesto	2005	S	B	B	S
14.	Jurbarko rajono	-	-	-	B	B
15.	Rietavo	-	-	-	B	B
16.	Šilalės rajono	-	-	-	B	B
17.	Panevėžio miesto	2007	B	S	B	S
18.	Panevėžio rajono	2006	S	S	S	S
19.	Šiaulių rajono	2006	S	S	B	S
20.	Biržų rajono	2006	S	S	B	S
21.	Joniškio rajono	-	-	-	S	S
22.	Kelmės rajono	-	-	-	S	S
23.	Radviliškio rajono	2006	S	S	B	S
Audito nuomonė: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; Ats. – atsisakymas pareikšti nuomonę. Šaltinis – Valstybės kontrolė						

Teisės aktų pažeidimai, klaidos ir neatitikimai, turėję įtakos valstybinio audito išvadose pateiktai nuomonei, buvo nustatyti savivaldybėse, kuriose vidaus kontrolės sistema nėra pajėgi juos nustatyti, laiku ištaisyti bei išaiškinti neigiamą poveikį finansinėms ataskaitoms ir valstybės lėšų bei turto naudojimo teisėtumui (žr. ataskaitos 2 dalį „Reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai“).

2. Reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai

Pastebėjimai

Savivaldybėse vidaus kontrolės sistema (įskaitant finansų valdymą) ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės turtas ir lėšos būtų valdomi vadovaujantis teisės aktais, o priimti sprendimai atitiktų teisėtumo ir patikimo finansų valdymo principus:

- administracijos arba jų struktūriniai padaliniai, kurie vidaus teisės aktais nustatyta tvarka rengia ir teikia taryboms šių sprendimų projektus, neužtikrina, kad šie projektai būtų tinkamai parengti;
- administracijų struktūriniuose padaliniuose, kurie įpareigoti tvarkyti valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitą, nustatytos finansų kontrolės procedūros audituojamu laikotarpiu nebuvo pakankamos, veiksmingos ir nuoseklios – neužtikrina tinkamo valstybės turto ir lėšų apskaitos.
- administracijose ir įstaigose nebuvo tinkamos valstybės lėšų ir turto valdymo kontrolės, o nustatytos finansų kontrolės procedūros nebuvo taikomos nuosekliai ir efektyviai – neužtikrina valstybės turto ir lėšų naudojimo teisėtumo.

Valstybės kontrolė pažymi, kad tik šešiose (26 proc.) savivaldybių administracijose vidaus kontrolės sistema buvo įvertinta gerai, keturiolikoje (61 proc.) – patenkinamai, trijose (13 proc.) – silpnai. Pagrindiniai vidaus kontrolės sistemos trūkumai buvo nustatyti aukščiausiojo lygio valdymo grandyje, įvertinus savivaldybių administracijų vadovų sukurtą vidaus kontrolę (įskaitant finansų valdymą), kuri ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės turtas ir lėšos būtų valdomi vadovaujantis teisės aktais, o priimti sprendimai atitiktų teisėtumo ir patikimo finansų valdymo principus.

Vidaus kontrolės sistemos savivaldybėse trūkumai ir jų atsiradimą lemiantys veiksniai:

1. Administracijos arba jų struktūriniai padaliniai, kurie vidaus teisės aktais nustatyta tvarka įpareigoti rengti ir teikti taryboms šių sprendimų projektus, neužtikrina, kad šie projektai būtų parengti tinkamai.

Pasekmė: savivaldybių tarybų priimti sprendimai dėl biudžetų tvirtinimo ir tikslinimo arba dėl valstybės turto ir lėšų naudojimo pažeidė Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus.

Pavyzdžiai

Patikėjimo teise valdomą valstybės turtą perdavė taip pat patikėjimo teise valdyti biudžetinėms įstaigoms, kurios nėra valstybės turto patikėtiniai Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų, Kauno, Joniškio, Kelmės, Kėdainių, Lazdijų, Panevėžio, Varėnos rajonų savivaldybės; neteisėtai, kaip privačios bendrovės nuosavybė, turtas įstaigoms perduotas Vilkaviškio rajono savivaldybėje; neteisėtai priskyrė savivaldybės turtui ir jį perdavė kaip dalininko įnašą Vilniaus miesto savivaldybė; nesant tarybos sprendimų turtą perdavė įstaigoms naudotis Vilkaviškio, Šalčininkų, Zarasų, Šiaulių rajonų savivaldybės, neatlygintinai nenustatytam terminui – Vilniaus miesto savivaldybė.

Kalvarijos, Varėnos rajono savivaldybių 2008 metų biudžetas buvo sudarytas ir asignavimai paskirstyti pagal asignavimų valdytojus, o ne pagal jų patvirtintas institucijų programas.

Daugumoje savivaldybių pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, mokiniams perėjus iš savivaldybės finansuojamos mokyklos į kitos savivaldybės finansuojamą mokyklą, šios lėšos nebuvo pervestos kitoms savivaldybėms arba pervestos nesilaikant teisės aktuose nustatytų terminų.

Priėmė sprendimus dėl mokinio krepšelio lėšų perskirstymo ne pagal tikslinę paskirtį Šalčininkų ir Šiaulių rajonų savivaldybės.

Sutaupytos lėšos tarybos sprendimais buvo nukreiptos turtui įsigyti, bet ne kreditiniam įsiskolinimui mažinti Kauno miesto savivaldybėje.

Vilniaus miesto savivaldybė tarybos sprendimu įgaliojo UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ atlikti statybos valdytojo funkcijas ir darbų techninę priežiūrą, nors su statybomis susijusius statybos darbus privalėjo pirkti laikantis Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytą viešojo pirkimo procedūrą.

2. Savivaldybių administracijų struktūriniuose padaliniuose, kurie įpareigoti tvarkyti valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitą, nustatytos finansų kontrolės procedūros audituojamu laikotarpiu nebuvo pakankamos, veiksmingos ir nuoseklios – neužtikrina tinkamos valstybės turto ir lėšų apskaitos.

Pasekmės: Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais savivaldybėms patikėjimo teise arba panaudos pagrindais valdyti perduotas turtas valstybės turto apskaitos registruose nebuvo užregistruotas arba užregistruotas neteisinga verte; neteisėtai priskirtas savivaldybės nuosavybei arba auditoriai negalėjo patvirtinti nuosavybės teisės, nes nebuvo pateikti tai patvirtinantys dokumentai; turtas nurašytas nesant savivaldybės tarybos sprendimo; nebuvo atliekama asignavimų valdytojų finansinių ataskaitų analizė, todėl sudarytose suvestinėse finansinėse ataskaitose pateikta informacija nebuvo patikima ir teisinga.

Pavyzdžiai

Apskaitos registruose neužregistravo savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto Vilniaus miesto (dalis turto nebuvo registruota Nekilnojamojo turto registre), Kauno ir Klaipėdos miestų, Kelmės, Kėdainių, Vilkaviškio ir Kauno rajonų, Kazlų Rūdos savivaldybių administracijos; kaip savivaldybės nuosavybės teise valdomą turtą užregistravo Marijampolės ir Šiaulių rajono savivaldybių administracijos; užbalansinėse sąskaitose neužregistravo pagal valstybinės žemės panaudos sutartis gautų žemės sklypų Kauno miesto, Kalvarijos ir Marijampolės savivaldybių administracijos.

Auditoriams nebuvo pateikti dokumentai, įrodantys šio turto disponavimo teisę (ar tai yra patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, ar savivaldybės nuosavybė) Kauno miesto savivaldybės administracija.

Neteisinga verte apskaitos registruose užregistruotas patikėjimo teise valdomas valstybės turtas Kauno miesto, Kazlų Rūdos ir Marijampolės savivaldybių administracijose.

Valstybės turtas nurašytas nesant šio turto patikėtinio – savivaldybės tarybos sprendimo Kelmės, Radviliškio, Šiaulių rajonų, Panevėžio miesto savivaldybių administracijose.

Dėl klaidų ir neatitikimų asignavimų valdytojų buhalterinėje apskaitoje Vilniaus miesto, Šalčininkų, Zarasų, Kauno, Panevėžio, Joniškio, Kelmės rajonų savivaldybių administracijų sudarytose suvestinėse finansinėse ataskaitose pateikta informacija nebuvo tiksli ir teisinga.

Vilniaus miesto savivaldybėje patikėjimo teise valdomas valstybės turtas neteisėtai buvo priskirtas savivaldybės nuosavybei ir perduotas kaip dalininko įnašas poliklinikoms.

3. Savivaldybių administracijose ir įstaigose nebuvo tinkamos valstybės lėšų ir turto valdymo kontrolės, o nustatytos finansų kontrolės procedūros nebuvo taikomos nuosekliai ir efektyviai – neužtikrina valstybės turto ir lėšų naudojimo teisėtumo.

Pasekmės: savivaldybių administracijose ir įstaigose nesilaikoma finansinės drausmės, tikslinės paskirties valstybės lėšos naudojamos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, ne pagal nustatytą paskirtį ir neracionaliai, prekės ir paslaugos įsigytos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus.

Pavyzdžiai

Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje ir asignavimų valdytojų įstaigose mokinio krepšeliui finansuoti, civilinės saugos organizavimo funkcijai atlikti ir socialinei paramai skirtos lėšos buvo naudojamos pažeidžiant teisės aktus, neteisėtai ir ne pagal paskirtį; mokinių maitinimo paslaugos įsigytos netaikant Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pirkimų būdų; Poilsio zonos Justiniškėse, Taikos g., tvarkymo darbams atlikti lėšos buvo panaudotos pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus; gautos valstybės lėšos, skirtos Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu statybai, investiciniams projektams „Viešosios įstaigos Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimas ir pritaikymas Priėmimo skyriui“, „Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinės mokyklos pastato Vilniuje, Antakalnio g. 120, rekonstravimas“ vykdyti, buvo naudojamos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo nustatytų principų ir reikalavimų, neteisėtai ir neracionaliai.

Sudarytose rangos sutartyse nenumatyta, kad už darbus, paslaugas arba prekes bus mokama neviršijant einamiesiems metams atitinkamam investicijų projektui patvirtintos asignavimų sumos Kelmės ir Panevėžio rajono administracijose ir asignavimų valdytojų įstaigose.

Nesilaikant finansinės drausmės darbo užmokesčiui panaudojo daugiau lėšų, nei buvo patvirtinta savivaldybės tarybos sprendimais kai kurios Kalvarijos, Kauno rajono savivaldybių švietimo įstaigos; nepadengus kreditinio įsiskolinimo buvo išmokėtos vienkartinės piniginės išmokos Kauno miesto savivaldybės Prano Mašiotų pagrindinėje mokykloje; atliko avansinius mokėjimus kitų metų išlaidoms dengti, nepagrindus jų apskaitos dokumentais Kauno rajono savivaldybės Garliavos Jonučių vidurinė mokykla.

Pažeidžiant teisės aktus nemokamo mokinių maitinimo paslaugos buvo įsigytos, darbo užmokestis išmokėtas kai kuriose Kelmės, Panevėžio rajonų švietimo įstaigose; turtas įsigytas Marijampolės priešgaisrinės apsaugos tarnyboje, Panevėžio miesto ir Vilkaviškio rajono savivaldybių švietimo įstaigose; lėšos, kai mokiniai maitinami nemokamai, buvo panaudotos Radviliškio rajono savivaldybės administracijoje.

Ne pagal tikslią paskirtį valstybės lėšas panaudojo kai kurios švietimo įstaigos ir priešgaisrinės apsaugos tarnybos Panevėžio miesto, Panevėžio, Kelmės, Šalčininkų, Zarasų ir Šiaulių rajonų savivaldybėse.

Nustatytos sisteminės klaidos skaičiuojant darbo užmokestį devyniose Klaipėdos miesto savivaldybės švietimo įstaigose, nesilaikant teisės aktų reikalavimų visos priešmokyklinio ugdymo pedagogų darbo valandos neteisėtai buvo apmokamos iš mokinio krepšelio lėšų, darbo užmokestis už kasmetines atostogas arba neteisingai tarifikuojant valandas kai kuriose Panevėžio rajono savivaldybės švietimo įstaigose; neteisėtai darbo užmokestis išmokėtas Zarasų priešgaisrinėje tarnyboje.

Nepanaudotų valstybės lėšų negrąžino Zarasų ir Šalčininkų rajonų savivaldybių administracijos.

Valstybės kontrolė rekomendavo savivaldybių institucijų vadovams neatidėliotinai spręsti vidaus kontrolės sistemos tobulinimo klausimus, užtikrinant valstybės patikėjimo teise valdomo turto ir lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą bei nustatant savivaldybių administracijų ir struktūrinių padalinių darbuotojų atsakomybę už tinkamą savivaldybių taryboms teikiamų sprendimų projektų rengimą.

Valstybiniai auditoriai atkreipė savivaldybių asignavimų valdytojų dėmesį, kad pagal Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą⁴ viešojo juridinio asmens vadovas yra atsakingas už efektyvios vidaus kontrolės, įskaitant finansų kontrolę, sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą, jis užtikrina, kad kuriant vidaus kontrolę viešajame juridiniame asmenyje būtų atsižvelgta į teisės aktų, viešojo juridinio asmens strateginių planų, procedūrų, darbo reglamentų (vidaus darbo tvarkos taisyklių), sutarčių laikymąsi, veiklos ir finansinės informacijos patikimumą, veiklos veiksmingumą.

⁴ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2002-12-10 Nr. IX-1253, 10 str. 1 ir 3 p.

Be to, pagal minėto įstatymo⁵ ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklių nuostatas⁶ už išankstinę finansų kontrolę atsako viešojo juridinio asmens vyriausiasis buhalteris: įstaigų vyriausieji buhalteriai, vykdydami išankstinę finansų kontrolę, privalo nustatyti, ar ūkinės operacijos yra teisėtos ir ar galima jas atlikti.

3. Klaidos apskaitoje ir atskaitomybėje

Pastebėjimas

Savivaldybių administracijų ir biudžetinių įstaigų buhalterinėje apskaitoje audito metu nustatytos ir neištaisytos klaidos turėjo tiesioginį poveikį suvestinėms finansinėms ataskaitoms.

Septynioms audituotoms savivaldybėms buvo pareikšta sąlyginė nuomonė.

Valstybės kontrolė pažymi, kad pagrindinių klaidų atsiradimą savivaldybių suvestinėse finansinėse 2008 metų ataskaitose sąlygojo neteisingai taikytos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos⁷, Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių⁸ nuostatos ir teisės aktų pažeidimai ne pagal paskirtį panaudojus skirtas valstybės lėšas.

Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitose (forma Nr. B-11- metinė):

- nurodytos 17,7 tūkst. Lt didesnės kasinės išlaidos Joniškio rajono savivaldybėje, nes lėšos panaudotos ne pagal paskirtį, investicijų projekte⁹ nenumatytiems darbams apmokėti;
- nenurodytos 2 300 tūkst. Lt investiciniam projektui skirtos ir panaudotos privatizavimo fondo lėšos (11, 12 ir 13 skiltys) Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje.

Biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitose (forma Nr. B-13- metinė) nurodytos:

- 4,4 tūkst. Lt mažesnės darbo užmokesčio, 6,2 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų ir 10,6 tūkst. Lt didesnės prekių ir paslaugų naudojimo kasinės išlaidos Joniškio rajono savivaldybės administracijoje, nes švietimo įstaiga viršijo savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintus asignavimus darbo užmokesčiui ir klaidingai padidino prekių ir paslaugų naudojimo išlaidas;

⁵ Ten pat, 4 str. 6 d. 3 p.

⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-05-25 įsakymu Nr. 1K-170 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklės, 20 ir 20.6 p.

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės.

⁹ Investicinis projektas “Viešosios įstaigos Joniškio ligoninės rekonstravimui Skubios pagalbos – priėmimo skyriaus, dienos stacionaro, dienos chirurgijos bei operacinio bloko rekonstravimas”.

- 27,9 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio ir 8,6 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų kasinės išlaidos Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje, nes savivaldybės mokyklose mokinio krepšelio lėšos buvo panaudotos ne pagal tikslinę paskirtį;
- 1,5 tūkst. Lt didesnės kitų prekių kasinės išlaidos Zarasų rajono savivaldybės administracijoje, nes savivaldybės mokyklos ne pagal tikslinę paskirtį panaudojo mokymo priemonėms įsigyti skirtas lėšas;
- 12,6 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio, 3,9 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų, 4,1 tūkst. Lt – kitų prekių, 3,3 tūkst. Lt – kvalifikacijos kėlimo, 2,8 tūkst. Lt – kitų paslaugų kasinės išlaidos Šalčininkų rajono savivaldybės administracijoje, nes savivaldybės švietimo įstaigos lėšas panaudojo ne pagal tikslinę paskirtį.

Biudžeto išlaidų plano valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. B-14- metinė) nurodytas:

- 177,3 tūkst. Lt didesnis Socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo ir ta pačia suma mažesnis Kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo išlaidų planas Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje.

Biudžeto išlaidų valstybinėms funkcijoms atlikti įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitose (forma Nr. B-15- metinė) nurodytos:

- 46,3 tūkst. Lt didesnės socialinės paramos pinigais ir tiek pat mažesnės asignavimų valdytojo pervedamų lėšų nepavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams pavedimams vykdyti Socialinės globos teikimo asmenims su sunkia negalia užtikrinimo kasinės išlaidos dėl neteisingai taikytų klasifikacijos nuostatų Kauno rajono savivaldybės administracijoje;
- 149,2 tūkst. Lt didesnės socialinės paramos natūra ir 137,4 tūkst. Lt mažesnės ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir įsigijimo ir 11,8 tūkst. Lt kitų prekių Socialinės paramos mokiniams (išlaidų už įsigytus produktus) kasinės išlaidos dėl neteisingai taikytų klasifikacijos nuostatų Kauno rajono savivaldybės administracijoje;
- 160,1 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio, 49,6 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų ir 209,7 tūkst. Lt mažesnės kitų paslaugų Darbo rinkos rengimo ir įgyvendinimo funkcijos kasinės išlaidos dėl klaidingai nurodytų pagal terminuotas darbo sutartis viešuosius darbus dirbančių asmenų išlaidų Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje;
- 35,5 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio ir 11,0 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų Civilinės saugos organizavimo funkcijos kasinės išlaidos, nes lėšos buvo panaudotos ne pagal paskirtį Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje;
- 154,0 tūkst. Lt didesnės Socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo ir ta pačia suma mažesnės Kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo kasinės išlaidos Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje;

- 1,2 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio, 1,4 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų ir 3,3 tūkst. Lt – darbdavio socialinės paramos Priešgaisrinių tarnybų organizavimo kasinės išlaidos Zarasų rajono savivaldybės administracijoje, nes Zarasų priešgaisrinės tarnybos buhalteriu buvo neteisėtai apskaičiuotas ir išmokėtas per didelis darbo užmokestis, piniginės kompensacijos ir socialinio draudimo įmokos;

- 68,8 tūkst. Lt didesnės Melioracijos ir hidrotechnikos įrenginių eksploatavimo kasinės išlaidos Zarasų rajono savivaldybės administracijoje, nes lėšos buvo panaudotos ilgalaikio materialiojo turto kūrimo kreditiniam įsiskolinimui padengti.

Be to, nustatyti atvejai, kai melioracijos rekonstrukcijos darbai buvo neteisingai nurodyti išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnyje „Kiti pastatai ir statiniai“, nors turėjo būti nurodyti straipsnyje „Žemė“ Kelmės rajono savivaldybės administracijoje (642,2 tūkst. Lt) ir Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje (1 029,4 tūkst. Lt).

Tai, kas išdėstyta, turėjo įtakos valstybinių auditorių nuomonei:

- **sąlyginė nuomonė** apie finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą ir ataskaitų parengimą, pareikšta septynioms (30 proc.) audituotoms savivaldybėms: Vilniaus miesto, Šalčininkų, Zarasų, Kauno, Panevėžio, Joniškio ir Kelmės rajonų.

- **besąlyginė nuomonė** pareikšta apie šešiolikos (70 proc.) audituotų savivaldybių finansines ataskaitas.

Įvertinę nustatytas klaidas, valstybiniai auditoriai rekomendavo savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovams nustatyti papildomas išankstinės ir paskesniosios finansų kontrolės procedūras, kurios užtikrintų finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą ir ataskaitų parengimą.

4. Teisės aktų pažeidimai naudojant valstybės lėšas ir patikėjimo teise valdomą valstybės turtą

Pastebėjimas

Dauguma savivaldybių valstybės lėšas ir patikėjimo teise valdomą valstybės turtą naudojo pažeidžiant Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus.

Tai turėjo tiesioginį poveikį valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumui, todėl devyniolikai (83 proc.) audituotų savivaldybių buvo pareikšta sąlyginė, vienai – Vilniaus miesto savivaldybei – neigiama nuomonė. Auditoriai neturėjo pastabų trims savivaldybėms.

Valstybiniai auditoriai, atlikdami 2008 metų valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą, savivaldybėse įvertino valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą.

Atkreiptinas dėmesys, kad valstybiniai auditoriai Vilniaus miesto savivaldybei (vienai iš audituotų dvidešimt trijų) pareiškė neigiamą nuomonę, nes patikėjimo teise valdomą valstybės turtą ir valstybės lėšas savivaldybė valdė, naudojo ir disponavo jais nesivadovaudama Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimais ir įstatymų nustatytais tikslais. Pagrindinė priežastis – nustatyti teisės aktų pažeidimai vykdant Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu Vilniuje, Ukmergės g., projektavimo ir statybos darbų programą bei kitus investicijų projektus, kurių statinio statybos ir statinio projektuotojo valdytojo funkcijas savivaldybės taryba pavedė atlikti kontroliuojamai UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“, o savivaldybės administracijos departamentų ar jų reguliavimo sričiai priskirtų įstaigų, atsakingų už investicinės programos vykdymą ir asignavimų valdymą, vadovus įpareigojo dėl šių funkcijų sudaryti sutartis su UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“.

Dėl išvardytų priežasčių Vilniaus miesto savivaldybėje nustatyti teisės aktų pažeidimai, susiję su valstybės lėšų ir turto valdymu įgyvendinant projektus, *kurių statinio statybos ir statinio projektuotojo valdytojo funkcijas atliko UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“*, šioje ataskaitoje yra išdėstyti atskiroje dalyje (žr. ataskaitos 4.1. dalį).

4.1. Dėl Vilniaus miesto savivaldybėje nustatytų teisės aktų pažeidimų vykdant projektavimo ir statybos darbus

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu¹⁰ Nacionalinį stadioną su sporto kompleksu Vilniuje, Ukmergės g., pripažino nacionalinės svarbos sporto objektu, kurio projektavimo ir statybos programai Vilniaus miesto savivaldybė 2007 - 2008 metais gavo ir panaudojo iš viso 105 mln. Lt valstybės lėšų (2008 metais – 100 mln. Lt privatizavimo fondo lėšų).

Vilniaus miesto savivaldybėje 2008 metais gautos 100 mln. Lt Privatizavimo fondo lėšos, skirtos Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu statybos vykdymui, buvo naudojamos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo principų ir reikalavimų, neteisėtai ir neracionaliai:

- UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ su privačia bendrove 2007-10-02 Nacionalinio stadiono statybos rangos sutartį Nr. 92-R sudarė neturėdama savivaldybės administracijos suteiktą įgaliojimą.
- Netaikydama Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pirkimų procedūrų, savivaldybės taryba pavedė Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu Vilniuje statybos valdytojo funkcijų vykdymo ir darbų techninės priežiūros paslaugas atlikti savo kontroliuojamai bendrovei UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“.
- Pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo:

- ▶ 14 straipsnį, savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento direktorius pavedimo sutartimi įgaliojo „UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ sudaryti viešojo pirkimo sutartis, atliekant Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu statybos valdytojo funkcijas;
- ▶ 18 straipsnio 6 dalies 3 punkto reikalavimus, sudarant 2007-10-02 Nacionalinio stadiono statybos rangos sutartį Nr. 92-R nenustatyta sutarties kaina arba kainodaros taisyklės pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą metodiką;
- ▶ 18 straipsnio 3 dalį ir Nacionalinio stadiono statybos rangos sutarties 1.16 punktą, 2008-05-13 susitarime buvo pakeistos pirkimo dokumentuose nustatytos užsakovo rezervui nenumatytiems darbams atlikti sąlygos;
- ▶ 18 straipsnio 6 dalies 3 punktą ir nesilaikant 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų principų ir tikslų, 2008-05-13 susitarime dėl Nacionalinio stadiono sutarties vykdymo nebuvo nustatytos 2 950 000 Lt užsakovo rezervo ir 10 000 000 Lt kitų išlaidų panaudojimo kainodaros taisyklės ir nepagrįstai numatytos 6 088 557 Lt statinio statybos valdytojo funkcijų vykdymo, projektavimo ir projekto bendrosios ekspertizės išlaidos, kurios nebuvo priskirtos rangovo išlaidoms;
- ▶ nesilaikant 3 straipsnio 2 dalyje nustatytų tikslų, UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugas iš projektuotojo 2008 metais įsigijo 260 000 Lt brangiau, negu tas pats projektuotojas siūlė 2007 metais.
- 2008-05-13 susitarimu sumažinus užsakovo rezervo dydį, buvo nustatyta 54 931 895 Lt didesnė nei 2007-12-03 techniniame projekte pateikti skaičiavimai statybos montavimo darbų kaina ir 10 000 000 Lt kitoms išlaidoms nebuvo nustatytos kainodaros taisyklės, todėl tokios sąlygos atitiko daugiau rangovo negu perkančiosios organizacijos interesus.
- Negalėjome patvirtinti, ar 2007 m. spalio–2008 m. balandžio mėnesiais buvo faktiškai atlikti visi darbai, kurie nurodyti šiuo metu galiojančiuose atliktų darbų aktuose ir patvirtinti, kad 45 278 185 Lt už atliktus darbus rangovui buvo sumokėta teisėtai.
- Negalėjome nustatyti, kokia suma turėjo būti sumokėta už darbo projekto parengimą, todėl negalėjome patvirtinti, ar 3 138 639 Lt už darbo projekto parengimą sumokėta teisėtai.
- UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ neteisėtai, padarydama savivaldybei 311 154,80 Lt turtinę žalą, apmokėjo 299 000 Lt projektuotojui už papildomas stadiono pamatų, esančių po žeme, ekspertizės paslaugas ir 12 154,80 Lt daugiau, negu numatyta sutartyje, privačiai bendrovei už statinių projektų bendrąją (dalinę) ekspertizę. Be to, UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ nesilaikydama sutartyje nustatytos tvarkos, nepagrįstai sumokėjo 2 468 834 Lt rangovui už statybvietsės išlaidas.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-07-26 nutarimas Nr. 755.

- Pažeidžiant statybos techninį reglamentą STR 1.09.04:2002 „Statinio projekto vykdymo priežiūra“, statinio projekto vykdymo priežiūros sutartis sudaryta ir pasirašyta 2008 m. spalio 17 d., o Nacionalinio stadiono statybos darbai pradėti vykdyti 2007 m. spalio mėn., nesant statinio projekto vykdymo priežiūros.

- UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ prisiėmė išsipareigojimus atlyginti 669 734,22 Lt rangovo patirtas išlaidas dėl darbų sustabdymo 1,5 mėnesio laikotarpiu objekto išlaikymui patirtų rangovo išlaidų kompensavimo. Statybos darbų sustabdymas dėl nepakankamo finansavimo gali pareikalausiti papildomų lėšų.

- Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu projektavimui ir statybai 2009 metais patvirtinta¹¹ 8 725 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. Nacionalinio stadiono statybos darbai sutartyje nustatytu 2009-12-21 laiku nebus atlikti ir iki 2009-06-25 nebus pritaikyti masiniams renginiams, o šių lėšų nepakaks numatytų statybos darbų išlaidoms padengti.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais¹² Vilniaus miesto savivaldybei investicijų projektui „Viešosios įstaigos Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimas ir pritaikymas Priėmimo skyriui“ 2006 m. buvo skirta 500 tūkst. Lt, 2007 m. skirta 6 000 tūkst. Lt, 2008 m. – 3 000 tūkst. Lt valstybės lėšų. Iš viso savivaldybei per 2006–2008 metus buvo skirta 9 500 tūkst. Lt, panaudota 9 484,2 tūkst. Lt specialių tikslinių dotacijų.

Vilniaus miesto savivaldybėje valstybės (specialios tikslinės dotacijos ir Privatizavimo fondo) lėšos, skirtos investiciniam projektui „Viešosios įstaigos Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimas ir pritaikymas Priėmimo skyriui“ vykdyti, buvo naudojamos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo nustatytų principų ir reikalavimų ir neteisėtai:

- UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ 2006-12-12 su rangovu sudarė statybos rangos sutartį Nr. 160-R Viešosios įstaigos Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, statybos darbams atlikti, neturėdama savivaldybės suteiktų įgaliojimų ją sudaryti.

- Netaikydama Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pirkimų procedūrų, savivaldybė pavedė savo kontroliuojamai bendrovei UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ atlikti statybos valdytojo funkcijas.

- UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 6 dalies 3 punktą ir 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus principus ir tikslus, nes sutarties 2.1. punkte

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-05-27 nutarimas Nr. 508.

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai: 2006-02-08 Nr.131, 2007-01-24 Nr. 146 ir 2008-01-30 Nr. 105.

nenustatė 1 024 741 Lt inžinerinių paslaugų ir techninės inventorizacijos išlaidų kainodaros taisyklių.

- UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ neteisėtai, padarydama savivaldybei turtinę žalą apmokėjo rangovui nenumatytas sutartyje 22 900 Lt darbo projekto ir projekto vykdymo priežiūros išlaidas.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais¹³ investicijų projektui „Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinės mokyklos pastato Vilniuje, Antakalnio g. 120, rekonstravimas“ iš valstybės biudžeto Vilniaus miesto savivaldybei 2007 m. skirta 2 000,0 tūkst. Lt, 2008 m. – 2 000,0 tūkst. Lt. Iš viso per 2007–2008 metus savivaldybei buvo skirta ir panaudota 4 000,0 tūkst. Lt valstybės lėšų.

Vilniaus miesto savivaldybėje valstybės (specialios tikslinės dotacijos) lėšos, skirtos investiciniam projektui „Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinės mokyklos pastato Vilniuje, Antakalnio g. 120, rekonstravimas“ vykdyti, buvo naudojamos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, neteisėtai ir neracionaliai:

- Pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo:
 - 18 straipsnio 3 dalį ir 6 dalies 11 punktą, 914 533,2 Lt, arba 29,3 proc., sutartyje¹⁴ numatytų statybos montavimo darbų keitimo aktais buvo pakeisti į naujus, pakeičiant konkurso ir sutarties sąlygas. Papildomi statybos darbai įsigyti netaikant Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų pirkimo būdų.

- 3 straipsnio 2 dalyje nustatytus tikslus, UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ atlikdama pirkimą neskelbtinų derybų būdu, nepakankamai vertino tiekėjo pasiūlytų darbams numatomų naudoti medžiagų kainas ir nesiderėjo dėl tiekėjo pasiūlytų darbų kainų.

- UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“, padarydama savivaldybei 26 036,33 Lt turtinę žalą, neteisėtai apmokėjo rangovui: 22 932,77 Lt už mokyklos baldus ir jų montavimą, ir 3 103,56 Lt už atliktus statybos darbus daugiau, negu buvo numatyta sutartyje.

UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ netinkamai ir aplaidžiai vykdė savivaldybės jai pavestas funkcijas, neteisėtai panaudojo ir savivaldybei padarė iš viso 360 091,1 Lt turtinę žalą. Bendrovė, kaip privatus juridinis asmuo, nebuvo suinteresuota naudoti jai skirtas lėšas Biudžeto sandaros įstatyme numatytais tikslais.

Valstybės kontrolės nuomone, siekiant užtikrinti teisėtą ir racionalų savivaldybei skiriamų valstybės lėšų panaudojimą, Vilniaus miesto savivaldybė turėtų spręsti klausimą dėl su UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ sudarytų pavedimo sutarčių statybos valdytojo funkcijoms atlikti nutraukimo ir veiksmingos vidaus kontrolės sistemos šioje srityje sukūrimo.

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai: 2007-01-24 Nr. 146, 2008-01-30 Nr. 105.

¹⁴ Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinės mokyklos pastato Vilniuje, Antakalnio g. 120, remonto rekonstrukcijos darbų sutartis, 2007-08-09 Nr.58-R.

4.2. Dėl savivaldybėse nustatytų teisės aktų pažeidimų valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu

1. *Pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas savivaldybėse:*

▪ *mokinių nemokamo maitinimo paslaugos:*

► įsigytos netaikant įstatyme nustatytų procedūrų arba taikant įprastą komercinę praktiką, neatsižvelgus į paslaugos pirkimo vertę Kelmės rajono savivaldybės „Kražantės“ pagrindinėje ir Užvenčio Šatrijos Raganos vidurinėje mokyklose, Vilniaus miesto savivaldybės Levo Karsavino ir Tuskulėnų vidurinėse, Žėručio ir Žaliakalnio pradinėse mokyklose;

► šių paslaugų pirkimo vertė viršijo įstatymo¹⁵ 86 str. 13 d. 1 p. nustatytą 75 tūkst. Lt (be PVM) ribą Panevėžio rajono savivaldybės Ramygalos ir Raguvos gimnazijose;

► nesant pirkimo verčių skaičiavimo dokumentavimo auditoriai negalėjo įsitikinti, kad Vilniaus miesto savivaldybės Lukiškių ir Simono Daukanto vidurinės mokyklos, Gabijos gimnazija, sudarydamos mokinių maitinimo sutartis įprastos komercinės praktikos būdu, neviršijo įstatymo¹⁶ 86 str. 13 d. 1 p. nustatytos 75 tūkst. Lt ribos šioms paslaugoms pirkti;

► Vilniaus miesto savivaldybės valdybos sprendimu¹⁷ patvirtinti Moksleivių maitinimo organizavimo tvarkos reikalavimai perkant mokinių maitinimo paslaugas neatitiko įstatymo¹⁸ nuostatų.

▪ *kitos prekės ir paslaugos:*

► 89,0 tūkst. Lt vertės ilgalaikis turtas (autobusas) iš lėšų specialiųjų poreikių moksleiviams išlaikyti įsigytas nepasibaigus viešajam pirkimui, dar nesudarius pirkimo sutarties (preliminarijos sutarties) Vilkaviškio rajono savivaldybės Kybartų „Rasos“ specialiojoje mokykloje (apmokėta pagal privačios bendrovės pateiktą PVM sąskaitą–faktūrą);

► 308 053,4 Lt vertės poilsio zonos Justiniškėse, Taikos g., tvarkymo darbai Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje įsigyti įprastos komercinės praktikos būdu pagal dvi sutartis, viršijant šiam būdui įstatymo nustatytą 300 tūkst. Lt ribą.

¹⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija).

¹⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija).

¹⁷ Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2001-06-07 sprendimas Nr. 1186V.

¹⁸ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (2002-12-03 įstatymo Nr. IX-1217 redakcija; 2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

2. Patikėjimo teise valdomas valstybės turtas savivaldybėse naudojamas pažeidžiant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą, Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašą; nurašomas pažeidžiant Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo nuostatas; apskaitomas nesivadovaujant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimais:

- pažeisdamos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą¹⁹ penkiolikos savivaldybių tarybos **6 624,2 tūkst. Lt** vertės patikėjimo teise valdomą valstybės turtą perdavė biudžetinėms įstaigoms, kurios nėra valstybės turto patikėtiniai, valdyti, naudoti ir disponuoti juo taip pat patikėjimo teise: Joniškio rajono (435, 2 tūkst. Lt); Kalvarijos (194,8 tūkst. Lt); Kauno miesto (103,8 tūkst. Lt); Kauno rajono (747,3 tūkst. Lt); Kazlų Rūdos (114,4 tūkst. Lt); Kelmės rajono (916,3 tūkst. Lt); Klaipėdos miesto (168,0 tūkst. Lt); Kėdainių rajono (1 167,4 tūkst. Lt); Lazdijų rajono (547,6 tūkst. Lt); Panevėžio rajono (685,5 tūkst. Lt); Varėnos rajono (161,2 tūkst. Lt); Zarasų rajono (330,0 tūkst. Lt); Šalčininkų rajono (675,8 tūkst. Lt); Šiaulių rajono (214,2 tūkst. Lt); Vilniaus miesto (162,7 tūkst. Lt);

- pažeisdama Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašą²⁰, **3 394 tūkst. Lt** vertės patikėjimo teise valdomą valstybės turtą Vilniaus miesto savivaldybės taryba nusprendė perduoti asmens sveikatos priežiūros viešosioms įstaigoms neatlygintinai valdyti ir naudotis nenustatytam terminui;

- pažeisdama Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str. 3 d. Vilniaus miesto savivaldybė neteisėtai **356,8 tūkst. Lt** vertės valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą priskyrė savivaldybės turtui, kuris, kaip savivaldybės turtinis įnašas, buvo perduotas septynioms poliklinikoms;

- nebuvo priimti savivaldybių tarybų sprendimai dėl **951,0 tūkst. Lt** patikėjimo teise valdomo valstybės turto perdavimo biudžetinėms įstaigoms: Radviliškio savivaldybėje (149,3 tūkst. Lt), Vilkaviškio rajono savivaldybėje (437,6 tūkst. Lt vertės turtas perduotas nesant jo perdavimo aktų, 150,9 tūkst. Lt vertės – neteisėtai, kaip privačios bendrovės nuosavybė); Kauno miesto (18,3 tūkst. Lt vertės turtas perduotas be panaudos sutarčių); Vilniaus miesto (125,0 tūkst. Lt turtu naudojasi įstaiga be panaudos sutarties); Kelmės rajono (69,9 tūkst. Lt perduotas biudžetinei įstaigai pagal panaudos sutartį, tačiau šio turto įstaiga neapdraudė turto panaudos davėjo naudai);

¹⁹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (2002-06-19 įstatymo Nr. IX-900 redakcija) 9 str. 2 d., 10 str. ir (2006-07-18 įstatymo Nr. X-771 redakcija) 22 str. 4 d.

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-03 nutarimu Nr. 1890 patvirtintas Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašas, 6.3 p.

▪ pažeidžiant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą²¹ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu²² patvirtinto Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo nuostatas, nesant savivaldybių tarybų sprendimų patikėjimo teise valdomas **150,2 tūkst. Lt** vertės valstybės turtas nurašytas: Kelmės rajono (87,7 tūkst. Lt); Panevėžio miesto (4,9 tūkst. Lt), Panevėžio rajono (37,0 tūkst. Lt), Radviliškio rajono (3,2 tūkst. Lt), Šiaulių rajono (17,4 tūkst. Lt) savivaldybėse, nors pagal Vietos savivaldos įstatymą²³ sprendimą dėl valstybės turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti bei jo nurašymo gali priimti tik valstybės turto valdytojas – savivaldybės taryba, įgyvendinanti savivaldybei priskirtas valstybės turto patikėtinio funkcijas.

▪ nesilaikant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių²⁴ patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitos registruose nebuvo užregistruotas **3 907,1 tūkst. Lt** vertės turtas: Kauno miesto (621,0 tūkst. Lt), Kauno rajono (747,3 tūkst. Lt), Kazlų Rūdos (144,0 tūkst. Lt), Kelmės rajono (329,9 tūkst. Lt), Kėdainių rajono (1 167,4 tūkst. Lt), Marijampolės (185,6 tūkst. Lt); Radviliškio rajono (149,3 tūkst. Lt), Vilkaviškio rajono (437,6 tūkst. Lt), Vilniaus miesto (125 tūkst. Lt) savivaldybių administracijose; neužregistruotas pagal valstybinės žemės panaudos sutartis gautas **48 081,1 tūkst. Lt** turtas Kauno miesto (41 758,6 tūkst. Lt vertės 61 žemės sklypas), Marijampolės (4 486,1 tūkst. Lt vertės 32 žemės sklypai) ir Kalvarijos (885,4 tūkst. Lt vertės 9 žemės sklypai) savivaldybių administracijose; užregistruotas neteisingai, ne įsigijimo, bet likutine verte Kauno miesto ir Marijampolės savivaldybių administracijose. Be to, Vilniaus miesto savivaldybė Nekilnojamojo turto registre neįregistravo 11,3 tūkst. Lt vertės patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir įregistravo savivaldybės patikėjimo teisę į devynis valstybinės žemės sklypus, kurie nėra perduoti savivaldybei valdyti, naudoti ir disponuoti patikėjimo teise.

▪ Valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti Kauno miesto savivaldybės administracijos apskaitoje užregistruoto **2 370,8 tūkst. Lt** patikėjimo teise valdomo valstybės turto, nes nebuvo pateikti dokumentai, įrodantys šio nekilnojamojo turto disponavimo teisę (ar tai yra patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, ar savivaldybės nuosavybė).

²¹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (2006-07-18 įstatymo Nr. X-771 redakcija), 22 str. 4 d.

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimas Nr. 1250 (su vėlesniais pakeitimais).

²³ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (2006-07-11 įstatymo Nr. X-749 redakcija) 17 str. 1 d. 27 p. ir (2008-11-14 įstatymo Nr. X-1830 redakcija) 16 str. 1 d. 27 p.

²⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės, 15, 22.2, 34 ir 317 p.

3. Savivaldybėse valstybės lėšos, skirtos mokinio krepšeliui finansuoti, buvo naudojamos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, neteisėtai ir ne pagal paskirtį, nesilaikant finansinės drausmės:

- **10,4 tūkst. Lt** metų pabaigoje likusių nepanaudotų tikslinės paskirties lėšų pažeidžiant Biudžeto sandaros įstatymo²⁵ nuostatas iki sausio 10 d. į biudžetą negrąžino Zarasų rajono savivaldybės administracija;

- **321,8 tūkst. Lt** lėšų nepervedė kitoms savivaldybėms, mokiniams perėjus į jų mokyklas, pažeidžiant Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatas²⁶ Biržų rajono (10,0 tūkst. Lt); Joniškio rajono (39,1 tūkst. Lt); Kauno miesto (1,7 tūkst. Lt); Kelmės rajono (0,6 tūkst. Lt); Kėdainių rajono (13,9 tūkst. Lt); Panevėžio miesto (6,0 tūkst. Lt); Panevėžio rajono (77,9 tūkst. Lt); Zarasų rajono (12,1 tūkst. Lt); Šalčininkų rajono (10,3 tūkst. Lt ir 2,1 tūkst. Lt Finansų ministerijai); Šiaulių rajono (148,1 tūkst. Lt) savivaldybės;

- **329,7 tūkst. Lt** lėšų kitoms savivaldybėms, mokiniams perėjus į jų mokyklas, pervedė vėliau nei Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme²⁷ nustatytais terminais Kalvarijos (35,3 tūkst. Lt); Kauno miesto (27,1 tūkst. Lt); Kauno rajono (15,2 tūkst. Lt); Kazlų Rūdos (55,8 tūkst. Lt); Kėdainių rajono (74,2 tūkst. Lt); Lazdijų rajono (26,5 tūkst. Lt); Marijampolės (24,2 tūkst. Lt); Varėnos rajono (27,0 tūkst. Lt); Vilkaviškio rajono (44,4 tūkst. Lt) savivaldybės.

- **Ne pagal paskirtį, pažeidžiant Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą²⁸ ir Bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo reformos nuostatas²⁹ buvo panaudota 1 388,1 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų:**

- ▶ 76,2 tūkst. Lt darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms skirtų lėšų panaudota pedagogų ir kitų švietimo įstaigų darbuotojų darbo užmokesčiui, nesusijusiam su ugdymo planų įgyvendinimu ir mokyklos biblioteka, apmokėti Vilniaus miesto (36,6 tūkst. Lt), Biržų rajono (3,5 tūkst. Lt), Panevėžio miesto (14,0 tūkst. Lt), Šiaulių rajono (9,5 tūkst. Lt), Šalčininkų rajono (12,6 tūkst. Lt) savivaldybių švietimo įstaigose;

- ▶ 37,5 tūkst. Lt pedagogų kvalifikacijai tobulinti skirtų lėšų Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų,

²⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 32 str. 3 d.

²⁶ 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2007-12-06 Nr. X-1353, 4 str. 3 d.

²⁷ Ten pat.

²⁸ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2007-04-03 įstatymo Nr. X-1066 redakcija), 2 str. 14 d.

²⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimu Nr. 1520 patvirtinti Bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo reformos nuostatai, 6 p.

pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatuose³⁰ nenumatytiems dienpinigiams arba kitoms su kvalifikacijos tobulinimu nesusijusioms išlaidoms apmokėti Biržų rajono (16,9 tūkst. Lt), Kelmės rajono (4,5 tūkst. Lt), Panevėžio rajono (10,8 tūkst. Lt), Šalčininkų rajono (5,3 tūkst. Lt) savivaldybių švietimo įstaigose;

- ▶ 5,5 tūkst. Lt vadovėliams ir mokymo priemonėms skirtų lėšų panaudota prekėms, nesusijusioms su mokymo priemonėmis, įsigyti, nesivadovaujant Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo³¹ nuostatomis Šalčininkų rajono (4,0 tūkst. Lt), Zarasų rajono (1,5 tūkst. Lt) savivaldybių švietimo įstaigose;

- ▶ 4,2 tūkst. Lt mokinių pažintinei veiklai skirtų lėšų panaudota išlaidoms, nesusijusioms su šios veiklos organizavimu, nesivadovaujant Mokinių pažintinei veiklai skirtų lėšų naudojimo metodinių rekomendacijų³² nuostatomis Šalčininkų rajono (0,8 tūkst. Lt), Panevėžio miesto (3,4 tūkst. Lt) savivaldybių švietimo įstaigose;

- ▶ 1 264,7 tūkst. Lt lėšų savivaldybių tarybų sprendimais buvo perskirstytos ne pagal tikslinę paskirtį, mokymo aplinkai finansuoti, pažeidžiant Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatas Šalčininkų savivaldybėje (1 262,7 tūkst. Lt) ir Šiaulių rajono savivaldybėje (2,0 tūkst. Lt).

- ***Neteisėtai išmokėjus 93,8 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir socialinio draudimo lėšas, kurios buvo apskaičiuotos ir skirtos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, įstaigoms padaryta materialinė žala:***

- ▶ Vilniaus miesto savivaldybės A. Vienuolio pagrindinėje mokykloje (61,9 tūkst. Lt), Panevėžio miesto savivaldybės V. Žemkalnio gimnazijoje (3,0 tūkst. Lt) ir „Vyturio“ vidurinėje mokykloje (13,9 tūkst. Lt) dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ pažeidimų;

- ▶ Panevėžio rajono savivaldybės: Paįstrio Juozo Zikaro vidurinėje mokykloje (4,3 tūkst. Lt) dėl netinkamo Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo³³ nuostatų taikymo;

- ▶ Panevėžio rajono Pažagienių darželyje-mokykloje (2,7 tūkst. Lt), Vadoklių vidurinėje mokykloje (0,8 tūkst. Lt), Kelmės rajono „Aukuro“ vidurinėje (1,4 tūkst. Lt) ir Liolių pagrindinėje

³⁰ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-03-29 įsakymu Nr. ISAK-556 patvirtinti Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 23 p.

³¹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-01-04 įsakymu Nr. ISAK-2 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintas Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašas, 75 p.

³² Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-10-02 įsakymu Nr. ISAK-1934 patvirtintos Mokinių pažintinei veiklai skirtų lėšų naudojimo metodinės rekomendacijos.

³³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-05-27 nutarimu Nr. 650 patvirtintas Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašas, 7 p.

mokykloje (0,2 tūkst. Lt) nebuvo vadovaujamosi Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašu³⁴;

- ▶ Panevėžio rajono Vadoklių vidurinėje mokykloje išmokėtas vidutinis darbo užmokestis už suteiktas kasmetines atostogas ir už tą patį laiką ligos pašalpa iš darbdavio lėšų ir socialinio draudimo išmokos (4,3 tūkst. Lt);

- ▶ Šalčininkų rajono Poškonių pagrindinėje mokykloje nepagrįstai skirtos priemokos už papildomus darbus, už kuriuos jau buvo tarifikuojamas papildomos valandos (1,3 tūkst. Lt).

- ***Valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti 219,3 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų panaudojimo teisėtumo:***

- ▶ 171,7 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokoms – dėl neaiškiai pagrįsto priedų, priemokų ir vienkartinių piniginių išmokų skyrimo mokytojams ir direktorių pavaduotojams Vilniaus miesto (157,8 tūkst. Lt) ir nesant viršvalandinio darbo laiko apskaitos bei nenurodžius konkrečių darbų, už kuriuos buvo skirtos priemokos Panevėžio miesto (13,9 tūkst. Lt) savivaldybių švietimo įstaigose;

- ▶ 47,6 tūkst. Lt kvalifikacijos tobulinimui – nesant detalizuotų išlaidų pagal apmokamų paslaugų rūšis, ar šios išlaidos panaudotos vadovaujantis Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatais³⁵ Kelmės rajono (28,8 tūkst. Lt) ir Panevėžio rajono (18,8 tūkst. Lt) savivaldybių švietimo įstaigose.

- ***Nesilaikant finansinės drausmės ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus 878,0 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų buvo panaudota:***

- ▶ nesilaikant Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo³⁶ nuostatų ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių³⁷ sutaupytos 623,1 tūkst. Lt darbo užmokesčio lėšos buvo skirtos turtui įsigyti Kauno miesto savivaldybėje (584,8 tūkst. Lt) ir vienkartinėms piniginėms išmokoms išmokėti šios savivaldybės mokykloje (38,3 tūkst. Lt);

- ▶ nesilaikant Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo³⁸ nuostatų 27,2 tūkst. Lt viršijo savivaldybės tarybos sprendimu įstaigoms patvirtintas darbo užmokesčio lėšas: Joniškio rajono (4,4 tūkst. Lt) ir Kalvarijos (20,4 tūkst. Lt) savivaldybių švietimo įstaigos, darbo

³⁴ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-12-20 įsakymu Nr. ISAK-2532 patvirtintas Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas, 6.1 p.

³⁵ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-03-29 įsakymu Nr. ISAK-556 patvirtinti Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 23 p.

³⁶ Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2007-12-06 Nr. X-1353, 14 str. 2 d.

³⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, 79 p.

³⁸ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 5 str. 7 p.

užmokesčio kasinės išlaidos viršijo planą ir gautus asignavimus Kauno rajono savivaldybės švietimo įstaigose (2,4 tūkst. Lt);

- ▶ nesilaikant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo³⁹ nuostatų Kauno rajono savivaldybės švietimo įstaiga 2008 metų gruodžio mėnesį atliko 6,9 tūkst. Lt avansinius mokėjimus už būsimas 2009 metų išlaidas. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme⁴⁰ nustatyta metų pabaigoje likusias nepanaudotas tikslinės paskirties lėšas iki sausio 10 d. grąžinti į valstybės biudžetą;

- ▶ pažeidžiant Priešmokyklinio ugdymo pedagogo pavyzdinį pareiginį aprašą⁴¹ 220,8 tūkst. Lt priešmokyklinio ugdymo pedagogų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms panaudojo Panevėžio rajono savivaldybės ugdymo įstaigos.

4. Savivaldybėse valstybės lėšos, skirtos valstybinėms funkcijoms atlikti, buvo naudojamos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, ne pagal paskirtį ir neteisėtai.

- ***Ne pagal paskirtį, pažeidžiant Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. panaudotos 114,8 tūkst. Lt lėšos, skirtos:***

- ▶ 46,6 tūkst. Lt civilinės saugos organizavimo funkcijai atlikti šios funkcijos neatliekančių darbuotojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms apmokėti Vilniaus miesto savivaldybėje;

- ▶ 59,7 tūkst. Lt priešgaisrinių tarnybų organizavimo funkcijai atlikti nenumatytoms Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikoje⁴² pareigybėms išlaikyti Kelmės rajono savivaldybės Priešgaisrinės saugos tarnyboje;

- ▶ 8,5 tūkst. Lt žemės ūkio funkcijoms atlikti apmokėta priemonė už darbus, nenumatytus Lėšų, skirtų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) žemės ūkio funkcijoms atlikti, apskaičiavimo metodikoje⁴³ Šiaulių rajono savivaldybės administracijoje.

- ***Įstaigoms padaryta materialinė žala neteisėtai panaudojus 9,1 tūkst. Lt lėšas, skirtas:***

- ▶ socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo funkcijai atlikti, pažeidžiant Piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymą⁴⁴ Vilniaus miesto savivaldybės Socialinės paramos centre, nes neteisėtai paskirta 0,9 tūkst. Lt socialinė pašalpa ir neteisėtai panaudota 0,6 tūkst. Lt lėšų šiai pašalpai išmokėti;

³⁹ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (su vėlesniais pakeitimais), 12 str. 2 d.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 32 str. 3 d.

⁴¹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003-11-10 įsakymu Nr. ISAK-1581 patvirtintas Priešmokyklinio ugdymo pedagogo pavyzdinis pareiginis aprašas, 12 p.

⁴² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006-06-09 įsakymu Nr. IV-218 patvirtinta Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodika, IV dalies 11 punktas.

⁴³ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008-07-25 įsakymu Nr. 3D-423 patvirtinta Lėšų, skirtų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) žemės ūkio funkcijoms atlikti, apskaičiavimo metodika, 1 p.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymas, 2003-07-01 Nr. IX-1675 (2006-11-21 įstatymo Nr. X-916 redakcija), 7 str. 1 d.

- ▶ socialinei priežiūrai socialinės rizikos šeimoms teikti skirtas 2,6 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų lėšas neteisėtai, paskyrus ir išmokėjus priedus už tiesioginių pareigų vykdymą panaudojo Radviliškio rajono savivaldybės Šeduvos globos namai;
- ▶ Zarasų priešgaisrinei tarnybai išmokėjus buhalteriu neteisėtai apskaičiuotą darbo užmokestį, kompensacijas ir socialinio draudimo įmokas, buvo padaryta 5, 9 tūkst. Lt turtinė žala.
- Valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti **32,1 tūkst. Lt** lėšų, skirtų civilinės būklės aktų registravimo (22,4 tūkst. Lt) ir civilinės saugos (9,7 tūkst. Lt) funkcijoms atlikti, panaudojimo teisėtumo pagal tai reglamentuojančius teisės aktų reikalavimus, nes Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje nebuvo nurodyta už kokius atliktus darbus darbuotojams buvo skirti priedai.
- Pažeidžiant Biudžeto sandaros įstatymo⁴⁵ nuostatas metų pabaigoje likusių nepanaudotų **17,6 tūkst. Lt** valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų lėšų iki sausio 10 d. į valstybės biudžetą negrąžino Zarasų rajono savivaldybės administracija

5. Valstybinėms funkcijoms atlikti skirtos 305,6 tūkst. Lt valstybės lėšos panaudotos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus:

- pažeidžiant Piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymo⁴⁶ 4 str. 2 dalies nuostatą, piniginei socialinei paramai, nustatyta šio įstatymo 22 str. 3 dalyje, panaudota daugiau kaip 2 proc. (arba 51, 9 tūkst. Lt daugiau) socialinei pašalpai ir kompensacijoms skirtų lėšų Joniškio rajono savivaldybės administracijoje;
- pažeidžiant Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodiką⁴⁷ priešgaisrinių tarnybų organizavimo funkcijai atlikti skirtas 194,4 tūkst. Lt lėšas panaudojo Biržų rajono (69,3 tūkst. Lt); Joniškio rajono (121,6 tūkst. Lt); Marijampolės (3,5 tūkst. Lt) savivaldybių priešgaisrinės tarnybos;
- pažeidžiant Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodiką⁴⁸ socialinei priežiūrai socialinės rizikos šeimoms teikti panaudota 21, 2 tūkst. Lt daugiau Joniškio rajono savivaldybės administracijoje;
- pažeidžiant Socialinės paramos mokiniams įstatymo 7 straipsnio nuostatas 32,5 tūkst. Lt lėšų, kai mokiniai maitinami nemokamai, panaudota viršijant maksimalią ir 5,6 tūkst. Lt – mažiau nei minimali šio įstatymo nustatyta riba Radviliškio rajono savivaldybėje.
- pažeidžiant Melioracijos ir hidrotechnikos statinių eksploatavimo, dirvų kalkinimo organizavimo valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų

⁴⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas (2003-12-23 Nr. IX-1946 redakcija), 32 str. 3 d.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymas, 2003-07-01 Nr. IX-1675 (su vėlesniais pakeitimais).

⁴⁷ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006-06-09 įsakymu Nr. IV-218 patvirtinta Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodika.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-07-13 įsakymu Nr. A1-193 patvirtinta Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodika, 18.12 p. (2007-10-05 įsakymo Nr. A1-278 redakcija, galiojusi nuo 2008-01-01 iki 2008-06-30), ir 21.15 p. (2008-06-25 įsakymo Nr. A1-205 redakcija, galiojanti nuo 2008-07-01).

apskaičiavimo metodiką⁴⁹ 68,8 tūkst. Lt lėšų panaudota ilgalaikiam materialiajam turtui kurti ir įsigyti Zarasų rajono administracijoje.

6. Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti skirtos valstybės lėšos panaudotos ne pagal tikslinę paskirtį (17,7 tūkst. Lt) ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus:

- pažeidžiant Vyriausybės nutarimu⁵⁰ patvirtintos Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarkos 31 punkto nuostatas 17,7 tūkst. Lt lėšas ne pagal tikslinę paskirtį panaudojo Joniškio savivaldybės administracija;

- pažeidžiant minėtos tvarkos IV skyriaus 26 p. reikalavimus Kelmės ir Panevėžio rajonų savivaldybės administracijų ir šių savivaldybių asignavimų valdytojų sudarytose sutartyse nenustatyta, kad už darbus, paslaugas arba prekes bus mokama neviršijant einamiesiems metams atitinkamam investicijų projektui nustatytą tvarka patvirtintos asignavimų sumos;

- „Saulės“ mūšio pergalės memorialinio komplekso projektavimo ir statybos darbai, kuriems panaudota 450,1 tūkst. Lt Privatizavimo fondo lėšų, atlikti pažeidžiant Statybos įstatymo 2 str. 30 d., 3 str. 2 d. 1 p. ir 3 p., 20 str. 1 d. 2 p. reikalavimus Joniškio rajono savivaldybėje.

Šioje ataskaitos dalyje išdėstyti faktai turėjo įtakos valstybinių auditorių nuomonei dėl savivaldybėse 2008 m. patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir valstybės lėšų valdymo, naudojimo ir disponavo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams:

- **neigiama nuomonė**, nes valstybės lėšos ir turtas buvo naudojami pažeidžiant Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus ir ne įstatymų nustatytais tikslais pareikšta Vilniaus miesto savivaldybei;

- **sąlyginė nuomonė** dėl nustatytų teisės aktų pažeidimų arba dėl tam tikrų pastabų pareikšta devyniolikai (83 proc.) savivaldybių: Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio miestų, Šalčininkų, Zarasų, Kauno, Kėdainių, Lazdijų, Varėnos, Vilkaviškio, Panevėžio, Šiaulių, Biržų, Joniškio, Kelmės ir Radviliškio rajonų, Kalvarijos, Kazlų Rūdos ir Marijampolės savivaldybėms;

- **besąlyginė nuomonė** pareikšta trimis (13 proc.) savivaldybėms: Rietavo, Jurbarko ir Šilalės rajonų.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006-06-12 įsakymu Nr. 3D-240 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinta Melioracijos ir hidrotechnikos statinių eksploatavimo, dirvų kalkinimo organizavimo valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodika.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-28 nutarimas Nr. 478 (su vėlesniais pakeitimais).

5. Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų priimti sprendimai ir audito rezultatai, perduoti teisėsaugos institucijoms

Dėl savivaldybėse nustatytų reikšmingų įstatymų pažeidimų valstybės kontrolieriaus pavaduotojas priėmė šešis sprendimus:

- 2009-06-30 sprendimą Nr. SP-26 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Šalčininkų rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą 1 289 330 Lt panaudotas pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, ne pagal paskirtį valstybės biudžeto tikslinės paskirties lėšas, skirtas mokinio krepšeliui finansuoti.
- 2009-07-13 sprendimą Nr. SP-28 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Joniškio rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba ir administracijos direktorius įpareigoti teisės aktų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.
- 2009-07-13 sprendimą Nr. SP-29 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Panevėžio rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą, pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, ne pagal paskirtį panaudotas valstybės biudžeto tikslinės paskirties 10 770,68 Lt lėšas, skirtas mokinio krepšeliui finansuoti.
- 2009-07-13 sprendimą Nr. SP-30 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Biržų rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą, pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, ne pagal paskirtį panaudotas valstybės biudžeto tikslinės paskirties 20 427,37 Lt lėšas, skirtas mokinio krepšeliui finansuoti.
- 2009-07-13 sprendimą Nr. SP-32 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Radviliškio rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba įpareigota įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.
- 2008-07-16 sprendimą Nr. SP-34 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus miesto savivaldybėje“, kuriuo savivaldybė įpareigota: įstatymų nustatyta tvarka išieškoti iš UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ Vilniaus miesto savivaldybei padarytą žalą – 360 091,1 Lt; grąžinti į valstybės biudžetą, pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, ne pagal paskirtį panaudotas valstybės biudžeto tikslinės paskirties lėšas – 106 074,6 Lt; pašalinti teisės aktų pažeidimus dėl 356,8 tūkst. Lt vertės valstybei nuosavybės teise priklausančio turto, kuris neteisėtai buvo priskirtas savivaldybės turtui ir kaip savivaldybės turtinis įnašas perduotas poliklinikoms; A. Vienuolio pagrindinės mokyklos direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka išieškoti mokyklai padarytą 61 953,54 Lt žalą; valstybinio audito dokumentus dėl galimo viešojo intereso pažeidimo ir galimo turto išvaistymo požymių, Vilniaus miesto savivaldybei įgyvendinant Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu Vilniuje, Ukmergės gatvėje, projektavimas ir statyba projektą, nuspręsta perduoti Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai pagal kompetenciją.

Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas sprendimuose savivaldybių merams ir savivaldybių administracijos direktoriams taip pat nurodė valstybinio audito metu nustatytus reikšmingus teisės aktų pažeidimus, savivaldybių tarybas ir administracijų direktorius įpareigojo įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn ir savivaldybėms nustatė įpareigojimų įvykdymo ir informacijos apie jų įvykdymą pateikimo Valstybės kontrolei terminus.

Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito, atlikto Zarasų rajono ir Vilniaus miesto savivaldybėse, rezultatai perduoti Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai:

■ Valstybės kontrolė audito Zarasų rajono savivaldybės pavaldžioje įstaigoje, Zarasų priešgaisrinėje apsaugos tarnyboje, metu nustatė faktus, kad tarnyboje dirbęs buhalteris galėjo pasisavinti valstybės lėšas (3 313,95 Lt), o buhalterio veiksmuose gali būti nusikaltimo, numatyto Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 183 straipsnyje (turto pasisavinimas), požymių. Atsižvelgiant į tai, Valstybės kontrolė 2009-06-12 raštu Nr. S-(30-1.10.1)-1533 kreipėsi į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą su prašymu ištirti medžiagą ir įvertinti, ar nebuvo padaryta nusikalstama veika, ir apie priimtą sprendimą informuoti Valstybės kontrolę.

Zarasų rajono apylinkės prokuratūra 2009-07-01 raštu Nr. R5-705 informavo Valstybės kontrolę, kad pagal gautus iš Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros valstybinio audito dokumentus 2009-07-01 pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 58-2-00007-09 pagal nusikalstamos veikos, numatytos Baudžiamojo kodekso 183 str. 1 d. požymius. Ikiteisminį tyrimą pavesta atlikti Utenos apskrities vyriausio policijos komisariato Zarasų rajono policijos komisariatui.

■ Valstybės kontrolė audito metu Vilniaus miesto savivaldybėje nustatė reikšmingus teisės aktų pažeidimus ir faktus, kad savivaldybės ir UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ darbuotojų veiksmuose, įgyvendinant Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu Vilniuje, Ukmergės gatvėje, projektavimo ir statybos projektą, gali būti valstybės turto išvaistymo ir viešojo intereso pažeidimo požymių. Atkreiptinas dėmesys, kad savivaldybės administracija 2008 metais iš valstybės biudžeto ir Privatizavimo fondo gavo 120 158, 2 tūkst. Lt, kurių 113 938,1 tūkst. Lt pervedė UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“. Valstybės kontrolės nuomone, Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje nėra kontroliuojamas šių lėšų panaudojimas, todėl tokiomis sąlygomis yra sudaroma galimybė atsirasti korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms ir valstybės lėšų išvaistymui.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2008-07-16 sprendimą Nr. SP-34, Valstybės kontrolė perdavė⁵¹ Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą Vilniaus miesto savivaldybėje atlikto valstybinio audito dokumentus dėl galimo viešojo intereso pažeidimo ir turto iššvaistymo požymių.

⁵¹ Valstybės kontrolės 2009-07-17 raštas Nr. S-(30-1.10.1)-1797.

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra 2009-07-24 raštu Nr. 17.2.-13049 informavo Valstybės kontrolę, kad 2009-07-24 buvo priimtas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą Nr. 01-2-00063-09 dėl galimo Vilniaus miesto savivaldybės tarnautojų piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi (BK 228 str. 1 d.) ir valstybės lėšų švaistymo (BK 184 str. 2 d.). Organizuoti nurodyto ikiteisminio tyrimo atlikimą yra pavesta Vilniaus apygardos prokuratūrai.

AKTUALIOS PROBLEMOS

Dėl valstybės biudžeto lėšų poreikio valstybinėms funkcijoms atlikti planavimo ir sutaupytų šių lėšų panaudojimo

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 161 patvirtinto Lietuvos Respublikos 2009 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo plano 17 punktą nustato, kad savivaldybės prireikus pateikia valstybės institucijoms/įstaigoms jų nustatytais terminais informaciją, kad jos galėtų apskaičiuoti valstybės biudžeto lėšų poreikį valstybinėms funkcijoms atlikti.

Valstybės institucijos/įstaigos, kuriojančios valstybines funkcijas, kasmet prašo savivaldybių pateikti valstybės biudžeto lėšų poreikio skaičiavimus pagal jų patvirtintas valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikas.

Valstybės kontrolė, įvertinusi savivaldybių administracijų 2009 metų valstybės biudžeto lėšų savivaldybių biudžetams poreikio apskaičiavimo bei kuriojančioms valstybės institucijoms / įstaigoms pateiktų duomenų teisingumą, nustatė, kad audituojamos savivaldybės:

- pateikė nepagrįstą skaičiavimais **19 356,1 tūkst. Lt** valstybės biudžeto lėšų 2009 metams poreikį, iš jų: 9 411,9 tūkst. Lt socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms, 9 711,5 tūkst. Lt laidojimo pašalpoms; 232,7 tūkst. Lt išlaidoms produktams ir mokinio reikmenims finansuoti;
- pateikė neteisingai, nesilaikant teisės aktų reikalavimų (valstybės institucijų/įstaigų patvirtintų metodikų nuostatų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintos darbo užmokesčio fondo apskaičiavimo tvarkos) apskaičiuotą **3 638,3 tūkst. Lt (iš jų pateikė 232,9 tūkst. Lt padidintą)** valstybės biudžeto lėšų 2009 poreikį, iš jų: 1 523,9 tūkst. Lt civilinės saugos organizavimo, 1 631,3 tūkst. Lt priešgaisrinių tarnybų organizavimo ir 26,8 tūkst. Lt archyvinio dokumentų tvarkymo funkcijoms atlikti; 232,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio fondą vaikų ir jaunimo

teisių apsaugos funkcijai atlikti; padidintą 223,4 tūkst. Lt poreikį (metodikoje nenumatytoms išlaidoms) civilinės saugos organizavimo funkcijai atlikti.

Apie kuruojančioms valstybės institucijoms/įstaigoms pateiktus klaidingus valstybės biudžeto lėšų 2009 metams poreikio duomenis Valstybės kontrolė informavo audituojamas savivaldybes ir Socialinės apsaugos ir darbo (2008-09-29 raštas Nr. S-(30-1.10.1)-1793), Vidaus reikalų (2008-09-29 rašto Nr. S-(30-1.10.1)-1791) ministerijas bei Lietuvos archyvų departamentą (2008-09-29 raštas Nr. S-(30-1.10.1)-179) prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Valstybės kontrolė kuruojančioms valstybės institucijoms / įstaigoms pasiūlė, planuojant valstybės biudžeto lėšų savivaldybių biudžetams 2009 metams poreikį, įvertinti raštuose pateiktą informaciją apie savivaldybėse nustatytas klaidas ir neatitikimus.

Valstybės institucijos/įstaigos informavo Valstybės kontrolę, kad, įvertinus savivaldybių administracijų pateiktą informaciją, nepagrįstai prašomos lėšos nebuvo įtrauktos į 2009 metų valstybės biudžeto lėšų valstybinėms funkcijoms atlikti poreikį, kuris buvo pateiktas Finansų ministerijai.

Valstybės kontrolė pažymi, kad kasmet, įvertinusi savivaldybių administracijų pateiktą valstybės institucijoms / įstaigoms valstybės biudžeto lėšų poreikio duomenų teisingumą, nustato klaidingą, daugeliu atvejų apskaičiuotą nepagrįstai didesnę šių lėšų poreikį.

Tinkamai neįvertinus šių duomenų pagrįstumo, sudaromos prielaidos skirti savivaldybių biudžetams didesnes nei realus lėšų, reikalingų valstybinėms funkcijoms atlikti, poreikis.

Pavyzdys

Audituotoms savivaldybėms 2008 metais skirtos 11 864,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšos darbo rinkos politikos priemonių rengimo ir įgyvendinimo funkcijai atlikti viršijo jų realų poreikį, nes savivaldybės iš viso panaudojo 5 782,4 tūkst. Lt (48,7 proc.) perskirstė kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti 5 351,3 tūkst. Lt (45,1 proc.) ir 699,5 tūkst. Lt nepanaudotų šių lėšų grąžino į valstybės biudžetą.

Pagal Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymą⁵² viešieji darbai finansuojami lygiomis dalimis: po 50 proc. iš savivaldybės lėšų (valstybės biudžeto savivaldybei skirtos specialios tikslinės dotacijos lėšos) ir teritorinės darbo biržos (Užimtumo fondo lėšos). Tokia pati nuostata liko ir priėmus minėto įstatymo pakeitimo įstatymą⁵³ (įsigalioja nuo 2009 m. rugpjūčio 1 d.).

Teritorinėms darbo biržoms nukreipus mažiau asmenų dirbti viešuosius darbus nei planuota ir šiuos darbus finansavus mažesne suma, nei savivaldybėms buvo skirta speciali tikslinė dotacija minėtai funkcijai atlikti, savivaldybės 2008 metais panaudojo tik 48,7 proc. skirtų valstybės biudžeto lėšų.

⁵² Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas, (2007-05-10 įstatymo Nr. X-1116 redakcija), 28 str. 7 d.

⁵³ 2009 m. liepos 14 d. įstatymas Nr. XI-334.

Paskyrusi savivaldybių biudžetams didesnes valstybės lėšų sumas nei realus šių lėšų, reikalingų valstybinėms funkcijoms atlikti, poreikis, jos nepanaudojamos pagal tiesioginę paskirtį ir perskirstomos kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Valstybinėms funkcijoms atlikti skirtos ir panaudotos lėšos, tūkst. Lt

Eil. Nr.	Audituota savivaldybė	2008 m.					
		Patvirtinta metų pradžioje	Planas metų pabaigoje	Kasinės išlaidos	Perskirstyta		
					Viso:	savivaldybės biudžeto reikmėms*	įsiskolinimui dengti
1.	Vilniaus miesto	35642,2	33278,4	31751,0	2363,8	927,6	-
2.	Šalčininkų rajono	9880,8	8423,8	8416,5	1457,0	-	587,8
3.	Zarasų rajono	5895,9	5198,7	5124,2	697,2	-	-
4.	Kauno miesto	27212,6	24708,1	24413,0	2504,5	395,5	-
5.	Kauno rajono	11585,3	11066,6	10782,7	518,7	234,8	-
6.	Kalvarijos	3689,6	3351,2	3343,9	338,4	70,8	-
7.	Kazlų Rūdos	3057,4	2697,7	2622,1	359,7	113,4	-
8.	Kėdainių rajono	11855,9	11402,9	11251,2	453,0	-	342,5
9.	Lazdijų rajono	7265,1	6398,2	6389,4	866,9	185,9	-
10.	Marijampolės	8193,5	7299,7	7288,7	893,8	54,6	-
11.	Varėnos rajono	7430,3	6215,8	6167,0	1252,2	214,1	-
12.	Vilkaviškio rajono	9945,2	8788,6	8787,4	1171,1	-	289,2
13.	Klaipėdos miesto	12668,4	11780,8	11567,3	887,6	-	-
14.	Jurbarko rajono	8752,4	7911,7	7899,9	840,7	-	-
15.	Rietavo	3047,1	2704,5	2697,7	342,6	65,6	-
16.	Šilalės rajono	8970,2	8179,7	8176,4	794,0	-	113,2
17.	Panevėžio miesto	11379,2	10280,7	10204,6	1098,5	392,9	-
18.	Panevėžio rajono	9985,1	8869,3	8854,3	1115,8	-	-
19.	Šiaulių rajono	9011,1	8346,4	8345,1	664,7	37,9	-
20.	Biržų rajono	9193,0	7993,4	7988,9	1199,6	272,5	-
21.	Joniškio rajono	10009,4	9382,4	9345,1	627,0	-	-
22.	Kelmės rajono	10629,9	9379,4	9315,7	1250,5	448,8	-
23.	Radviškio rajono	10771,0	9787,1	9760,5	983,9	103,5	-
	Viso:	246070,6	223445,1	220492,6	22681,2	3517,9	1332,7
* kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms (išskyrus socialines programas) finansuoti							
Šaltinis – Valstybės kontrolė							

Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme⁵⁴ buvo nustatyta, kad vykdant biudžetą nepanaudotos specialios tikslinės dotacijos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti gali būti ketvirtame ketvirtyje naudojamos bendroms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti, pirmiausia - įsiskolinimams dengti; nepanaudotos specialios tikslinės dotacijos socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti, socialinei paramai mokiniams ir socialinėms paslaugoms sumos – kitai socialinei paramai finansuoti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2007-12-06 Nr. X-1353, 3 str.

Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme⁵⁵ nustatyta, kad vykdant savivaldybių biudžetus nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti ketvirtąjį ketvirtį naudojamos tik savivaldybių biudžetų išskolinimams dengti, o nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti - tik mokymo reikmių išskolinimams dengti.

Tačiau nuo 2009 m. rugpjūčio 4 d. įsigaliojus minėto įstatymo pakeitimui⁵⁶ nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti gali būti naudojamos tik švietimo reikmių išskolinimams dengti, įvykdžius mokymo planą. Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį, kad, esant tokioms įstatymo nuostatoms, leidžiančioms savivaldybėms nepanaudotas mokinio krepšelio lėšas skirti mokymo aplinkai (šildymui, elektrai ir kt.) finansuoti, savivaldybės gali neužtikrinti pakankamo mokymo aplinkos išlaidų finansavimo. Audito praktika rodo, kad savivaldybės tokiu būdu siekia taupyti mokinio krepšelio lėšas, kurios vėliau yra perskirstomos mokymo aplinkai finansuoti. Valstybės kontrolės nuomone, toks mokinio krepšelio lėšų perskirstymas savivaldybėse neatitinka mokinio krepšelio principų ir nepasiekia mokinio ta suma, kuri nustatyta atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

Be to, audito metu nustatyta, kad tik keturiose savivaldybėse tarybų sprendimais dalis sutaupytų valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų lėšų (iš viso 1 332,7 tūkst. Lt) pirmiausiai buvo perskirstyta išskolinimams dengti, nors audituotose savivaldybėse iš viso buvo perskirstyta 22 681, 2 tūkst. Lt (tame skaičiuje 3 517,9 tūkst. Lt kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms, išskyrus socialines programas) pagal tiesioginę paskirtį nepanaudotų šioms funkcijoms atlikti skirtų lėšų.

Valstybės kontrolė 2008 m. atlikusi veiklos auditą „Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų valstybės biudžeto lėšų vertinimas“⁵⁷ konstatavo, kad nepanaudotos pagal jų tikslinę paskirtį valstybės biudžeto lėšos nepasiekia valstybinėms funkcijoms atlikti keliamų tikslų, o negrąžintinas šių lėšų suteikimas savivaldybių biudžetų išlaidoms finansuoti vertintinas kaip parama savivaldybių biudžetams.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Valstybės kontrolės nuomone, vykdant savivaldybių biudžetus, visos specialiosios tikslinės dotacijos lėšos, nepanaudotos pagal tiesioginę jų paskirtį, turi būti grąžinamos į valstybės biudžetą.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 4 str. 1 d.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10 straipsnių ir 1, 3, 4, 5, 10, 11 priedėlių pakeitimo įstatymas, 2009-07-23 Nr. XI-396.

⁵⁷ 2008 m. liepos 18 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-30-3-13.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Audito metu savivaldybės įgyvendino 63 proc. valstybinio audito rekomendacijų; ne pagal paskirtį arba pažeidžiant teisės aktus panaudotas 289,3 tūkst. Lt valstybės lėšas atstatė iki biudžetinių metų pabaigos, 160,5 tūkst. Lt – grąžino į valstybės biudžetą, apskaitoje užregistravo 9 076,6 tūkst. Lt vertės patikėjimo teise valdomą valstybės turtą (ataskaitos 1 dalis).

2. Savivaldybėse vidaus kontrolės sistema (įskaitant finansų valdymą) ne visais atvejais užtikrino, kad valstybės turtas ir lėšos būtų valdomi vadovaujantis teisės aktais, o priimti sprendimai atitiktų teisėtumo ir patikimo finansų valdymo principus (ataskaitos 2 dalis).

3. Nustatytos klaidos suvestinėse 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitose (ataskaitos 3 dalis):

3.1. Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus ataskaitose (forma Nr. B-11- metinė) nurodytos: 17,7 tūkst. Lt didesnės kasinės išlaidos Joniškio rajono savivaldybėje ir nenurodytos 2 300 tūkst. Lt investiciniam projektui skirtos ir panaudotos privatizavimo fondo lėšos Vilniaus miesto savivaldybėje.

3.2. Biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo ataskaitose (forma Nr. B-13- metinė) nurodytos: 4,4 tūkst. Lt mažesnės darbo užmokesčio, 6,2 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų ir 10,6 tūkst. Lt didesnės prekių ir paslaugų naudojimo kasinės išlaidos Joniškio rajono savivaldybėje; 27,9 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio ir 8,6 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų kasinės išlaidos Vilniaus miesto savivaldybėje; 1,5 tūkst. Lt didesnės kitų prekių kasinės išlaidos Zarasų rajono savivaldybėje; 12,6 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio, 3,9 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų, 4,1 tūkst. Lt – kitų prekių, 3,3 tūkst. Lt – kvalifikacijos kėlimo, 2,8 tūkst. Lt – kitų paslaugų kasinės išlaidos Šalčininkų rajono savivaldybėje.

3.3. Biudžeto išlaidų plano valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti ataskaitose (forma Nr. B-14-metinė) nurodytos: 177,3 tūkst. Lt didesnis Socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo ir ta pačia suma mažesnis Kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo išlaidų planas Vilniaus miesto savivaldybėje.

3.4. Biudžeto išlaidų valstybinėms funkcijoms atlikti įvykdymo ataskaitose (forma Nr. B-15- metinė) nurodytos: *Socialinės globos teikimo asmenims su sunkia negalia užtikrinimo* 46,3 tūkst. Lt didesnės socialinės paramos pinigais ir tiek pat mažesnės asignavimų valdytojo pervedamų lėšų nepavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams pavedimams vykdyti kasinės išlaidos Kauno rajono savivaldybėje; *Socialinės paramos mokiniams (išlaidų už įsigytus produktus)* 149,2 tūkst. Lt didesnės socialinės paramos natūra ir 137,4 tūkst. Lt mažesnės ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir įsigijimo ir 11,8 tūkst. Lt kitų prekių kasinės išlaidos Kauno rajono

savivaldybėje; *Darbo rinkos rengimo ir įgyvendinimo funkcijos* 160,1 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio, 49,6 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų ir 209,7 tūkst. Lt mažesnės kitų paslaugų kasinės išlaidos Panevėžio rajono savivaldybėje; *Civilinės saugos organizavimo funkcijos* 35,5 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio ir 11,0 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų kasinės išlaidos, Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje; 154,0 tūkst. Lt didesnės *Socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo* ir ta pačia suma mažesnis *Kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo* kasinės išlaidos Vilniaus miesto savivaldybėje; *Priešgaisrinių tarnybų organizavimo* 1,2 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio, 1,4 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų ir 3,3 tūkst. Lt – darbdavio socialinės paramos kasinės išlaidos Zarasų rajono savivaldybės administracijoje; *Melioracijos ir hidrotechnikos įrenginių eksploatavimo* 68,8 tūkst. Lt didesnės kasinės išlaidos Zarasų rajono savivaldybėje. Be to, nustatyti atvejai, kai melioracijos rekonstrukcijos darbai buvo neteisingai nurodyti išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnyje „Kiti pastatai ir statiniai“, nors turėjo būti nurodyti straipsnyje „Žemė“ Kelmės rajono savivaldybės administracijoje (642,2 tūkst. Lt) ir Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje (1 029,4 tūkst. Lt).

3.5. *Sąlyginė nuomonė* apie finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą ir ataskaitų parengimą, pareikšta septynioms (30 proc.) audituotoms savivaldybėms: Vilniaus miesto, Šalčininkų, Zarasų, Kauno, Panevėžio, Joniškio ir Kelmės rajonų; *besąlyginė nuomonė* pareikšta šešiolikai (70 proc.) audituotų savivaldybių.

3.6. Teisės aktų pažeidimai naudojant valstybės lėšas ir patikėjimo teise valdomą valstybės turtą (ataskaitos 4 dalis):

3.6.1. Vilniaus miesto savivaldybėje nustatyti teisės aktų pažeidimai, susiję su valstybės lėšų panaudojimu įgyvendinant projektus, *kurių statinio statybos ir statinio projektuotojo valdytojo funkcijas atliko UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“* (ataskaitos 4.1. dalis):

- ▶ 2008 metais gautos 100 mln. Lt privatizavimo fondo lėšos, skirtos Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu statybos vykdymui, buvo naudojamos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo nustatytų principų ir reikalavimų, neteisėtai ir neracionaliai;
- ▶ Vilniaus miesto savivaldybėje valstybės (specialios tikslinės dotacijos ir privatizavimo fondo) lėšos, skirtos investiciniam projektui „Viešosios įstaigos Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimas ir pritaikymas Priėmimo skyriui“ vykdyti, buvo naudojamos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo nustatytų principų ir reikalavimų ir neteisėtai;
- ▶ Vilniaus miesto savivaldybėje valstybės (specialios tikslinės dotacijos) lėšos, skirtos investiciniam projektui „Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinės mokyklos pastato Vilniuje,

Antakalnio g. 120, rekonstravimas“ vykdyti, buvo naudojamos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, neteisėtai ir neracionaliai;

- ▶ UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ netinkamai ir aplaidžiai vykdė savivaldybės jai pavestas funkcijas, neteisėtai panaudojo ir savivaldybei padarė iš viso 360 091,1 Lt turtinę žalą. Bendrovė, kaip privatus juridinis asmuo, nebuvo suinteresuota naudoti jai skirtas lėšas Biudžeto sandaros įstatyme numatytais tikslais.

3.6.2. Savivaldybėse nustatyti teisės aktų pažeidimai valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu (ataskaitos 4.2. dalis):

- ▶ Pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas mokinių nemokamo maitinimo paslaugos ir įsigytos Kelmės ir Panevėžio rajonų, Vilniaus miesto savivaldybių švietimo įstaigose; kitos prekės ir paslaugos – Vilkaviškio rajono švietimo įstaigoje ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje;

- ▶ Patikėjimo teise valdomas valstybės turtas savivaldybėse naudojamas pažeidžiant Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą. Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašą; nurašomas pažeidžiant Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo nuostatas; apskaitomas nesivadovaujant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimais:

- 6 624,2 tūkst. Lt vertės perduotas biudžetinėms įstaigoms, kurios nėra valstybės turto patikėtiniai, valdyti, naudoti ir disponuoti juo taip pat patikėjimo teise Kalvarijos ir Kazlų Rūdos, Joniškio, Kauno, Kelmės, Kėdainių, Lazdijų, Panevėžio, Varėnos, Zarasų, Šalčininkų ir Šiaulių rajonų; Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybėse;

- 3 394 tūkst. Lt vertės perduotas neteisėtai priskirtas savivaldybės nuosavybei ir perduotas kaip turtini įnašas Vilniaus miesto savivaldybėje;

- nebuvo priimti Radviliškio, Vilkaviškio, Kelmės rajonų, Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybių tarybų sprendimai dėl 951,0 tūkst. Lt patikėjimo teise valdomo valstybės turto perdavimo biudžetinėms įstaigoms;

- nesant savivaldybių tarybų sprendimų patikėjimo teise valdomas 150,2 tūkst. Lt vertės valstybės turtas nurašytas Panevėžio miesto, Kelmės, Panevėžio, Radviliškio, Šiaulių rajonų savivaldybėse;

- patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitos registruose nebuvo užregistruotas 3 907,1 tūkst. Lt vertės turtas Kauno ir Vilniaus miestų, Kauno, Kelmės, Kėdainių, Radviliškio, Vilkaviškio rajonų, Kazlų Rūdos, Marijampolės savivaldybių administracijose; neužregistruotas pagal valstybinės žemės panaudos sutartis gautas 48 081,1 tūkst. Lt turtas Kauno miesto, Kalvarijos ir Marijampolės savivaldybių administracijose; užregistruotas neteisingai, ne

įsigijimo, bet likutine verte Kauno miesto ir Marijampolės savivaldybių administracijose. Be to, Vilniaus miesto savivaldybė Nekilnojamojo turto registre neįregistravo 11,3 tūkst. Lt vertės patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir įregistravo savivaldybės patikėjimo teisę į devynis valstybinės žemės sklypus, kurie nėra perduoti savivaldybei valdyti, naudoti ir disponuoti patikėjimo teise.

- Valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti Kauno miesto savivaldybės administracijos apskaitoje užregistruoto 2 370,8 tūkst. Lt patikėjimo teise valdomo valstybės turto, nes nebuvo pateikti dokumentai, įrodantys šio nekilnojamojo turto disponavimo teisę.

- ▶ Savivaldybėse valstybės lėšos, skirtos mokinio krepšeliui finansuoti, buvo naudojamos neteisėtai ir ne pagal paskirtį, nesilaikant finansinės drausmės:

- 10,4 tūkst. Lt metų pabaigoje likusių nepanaudotų tikslinės paskirties lėšų į biudžetą negrąžino Zarasų rajono savivaldybės administracija;

- 321,8 tūkst. Lt lėšų nepervedė kitoms savivaldybėms, mokiniams perėjus į jų mokyklas, Kauno ir Panevėžio miestų, Biržų, Joniškio, Kelmės, Kėdainių, Panevėžio, Zarasų, Šalčininkų, Šiaulių rajonų savivaldybės;

- 329,7 tūkst. Lt lėšų kitoms savivaldybėms, mokiniams perėjus į jų mokyklas, pervedė vėliau nei nustatytais terminais Marijampolės, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Kauno miesto, Kauno, Kėdainių, Lazdijų, Varėnos, Vilkaviškio rajonų savivaldybės;

- 1 388,1 tūkst. Lt panaudojo ne pagal paskirtį Vilniaus ir Panevėžio miestų, Biržų, Kelmės, Panevėžio ir Zarasų rajono savivaldybių švietimo įstaigos; Šalčininkų ir Šiaulių rajonų savivaldybės ir jų švietimo įstaigos;

- neteisėtai išmokėjus 93,8 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir socialinio draudimo lėšas, kurios buvo apskaičiuotos ir skirtos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, Vilniaus ir Panevėžio miestų, Šalčininkų, Panevėžio rajonų savivaldybių švietimo įstaigoms buvo padaryta materialinė žala;

- valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti 219,3 tūkst. Lt mokinio krepšeliui skirtų lėšų panaudojimo teisėtumo Vilniaus ir Panevėžio miestų, Kelmės, Panevėžio rajonų savivaldybių švietimo įstaigose;

- Nesilaikant finansinės drausmės ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus 878,0 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšos buvo panaudotos Kauno miesto savivaldybėje ir šios savivaldybės mokykloje, Kalvarijos, Kauno, Panevėžio ir Joniškio rajono savivaldybių švietimo įstaigose.

► Savivaldybėse valstybės lėšos, skirtos valstybinėms funkcijoms atlikti, buvo naudojamos ne pagal paskirtį ir neteisėtai:

- ne pagal paskirtį panaudotos 114,8 tūkst. Lt lėšos Vilniaus miesto savivaldybėje, Kelmės rajono savivaldybės Priešgaisrinės saugos tarnyboje, Šiaulių rajono savivaldybės administracijoje;

- neteisėtai panaudojus 9,1 tūkst. Lt lėšų Vilniaus miesto savivaldybės Socialinės paramos centre, Radviliškio rajono savivaldybės Šeduvos globos namuose, Zarasų priešgaisrinėje tarnyboje šioms įstaigoms padaryta materialinė žala;

- valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti 32,1 tūkst. Lt lėšų valstybinėms funkcijoms atlikti panaudojimo teisėtumo Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje;

- metų pabaigoje likusių nepanaudotų 17,6 tūkst. Lt tikslinės paskirties valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų lėšų iki sausio 10 d. į valstybės biudžetą negrąžino Zarasų rajono savivaldybės administracija.

- pažeidžiant teisės aktų reikalavimus panaudotos 305,6 tūkst. Lt valstybės lėšos, skirtos valstybinėms funkcijoms atlikti Joniškio rajono savivaldybės administracijoje; Biržų rajono, Joniškio rajono, Marijampolės savivaldybių priešgaisrinėse tarnybose, Radviliškio ir Zarasų rajonų savivaldybėse.

► Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti skirtos valstybės lėšos panaudotos ne pagal tikslinę paskirtį (17,7 tūkst. Lt) ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus Joniškio rajono savivaldybėje, Kelmės ir Panevėžio rajonų savivaldybės administracijų ir šių savivaldybių asignavimų valdytojų sudarytos sutartys neatitinka teisės aktų reikalavimų.

3.6.3. Neigiama nuomonė, nes valstybės lėšos ir turtas buvo naudojami pažeidžiant Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus ir ne įstatymų nustatytais tikslais pareikšta Vilniaus miesto savivaldybei, sąlyginė nuomonė – devyniolikai (83 proc.) savivaldybių (Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio miestų, Šalčininkų, Zarasų, Kauno, Kėdainių, Lazdijų, Varėnos, Vilkaviškio, Panevėžio, Šiaulių, Biržų, Joniškio, Kelmės ir Radviliškio rajonų, Kalvarijos, Kazlų Rūdos ir Marijampolės), besąlyginė nuomonė – trims (13 proc.) savivaldybėms (Rietavo, Jurbarko ir Šilalės rajonų).

4. Dėl Šalčininkų, Joniškio, Panevėžio, Biržų, Radviliškio rajonų ir Vilniaus miesto savivaldybėse nustatytų reikšmingų įstatymų pažeidimų Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas priėmė šešis sprendimus (ataskaitos 5 dalis).

5. Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito, atlikto Zarasų rajono ir Vilniaus miesto savivaldybėse, rezultatai perduoti Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai su prašymu ištirti medžiagą ir įvertinti, ar šiose savivaldybėse nebuvo padaryta nusikalstama veika.

6. Valstybės kontrolė, kasmet įvertinusi savivaldybių administracijų pateiktą valstybės institucijoms/įstaigoms valstybės biudžeto lėšų poreikio duomenų teisingumą, nustato klaidingą, daugeliu atvejų apskaičiuotą nepagrįstai didesnę šių lėšų poreikį. Tinkamai neįvertinus šių duomenų pagrįstumo, sudaromos prielaidos savivaldybių biudžetams skirti daugiau lėšų, nei yra realus jų poreikis valstybinėms funkcijoms atlikti, valstybės lėšos nepanaudojamos pagal jų tiesioginę paskirtį ir perskirstomos kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti.

Rekomendacijos savivaldybėms

Valstybinio audito ataskaitose savivaldybėms buvo pateikta 80 rekomendacijų dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo, audito metu nustatytų ir neištaisytų klaidų. Valstybės kontrolei savivaldybės pateikė priemonių planus ir numatė terminus rekomendacijoms įgyvendinti.

Siūlymas Lietuvos Respublikos Seimui

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės kasmet nustatomus faktus, kai savivaldybėms skirtos valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų lėšos yra nepanaudojamos pagal jų tiesioginę paskirtį, siūlome svarstyti galimybę, kad kasmet Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme savivaldybėms būtų nustatyta pareiga visas nepanaudotas specialių tikslinių dotacijų lėšas grąžinti į valstybės biudžetą.

3-iojo audito departamento direktorė

Giedrė Švedienė

PRIEDAI

Savivaldybėse atlikto valstybinio
finansinio (teisėtumo) audito rezultatų
apibendrinimo ataskaitos
1 priedas

Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto valstybinio finansinio (teisėtumo) audito ataskaitos ir išvados

Eil. Nr.	Subjektas	Valstybinio audito ataskaita	Valstybinio audito išvada
1	2	3	4
1.	Vilniaus miesto savivaldybė	Dėl Vilniaus miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-19, Nr. FA-P-30-11-75	2009-06-19, Nr. 9-56
2.	Šalčininkų rajono savivaldybė	Dėl Šalčininkų rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. FA-P-30-13-54	2009-05-29, Nr. 9-36
3.	Zarasų rajono savivaldybė	Dėl Zarasų rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-28, Nr. FA-P-30-12-48	2009-05-28, Nr. 9-30
4.	Kauno miesto savivaldybė	Dėl Kauno miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-14-29	2009-05-29, Nr. 9.1-21
5.	Kauno rajono savivaldybė	Dėl Kauno rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-16-28	2009-05-29, Nr. 9.1-20
6.	Kalvarijos savivaldybė	Dėl Kalvarijos savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-19-27	2009-05-29, Nr. 9.1-19
7.	Kazlų Rūdos savivaldybė	Dėl Kazlų Rūdos savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-20-25	2009-05-29, Nr. 9.1-17
8.	Kėdainių rajono savivaldybė	Dėl Kėdainių rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-15-24	2009-05-29, Nr. 9.1-16
9.	Lazdijų rajono savivaldybė	Dėl Lazdijų rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-18-26	2009-05-29, Nr. 9.1-18
10.	Marijampolės savivaldybė	Dėl Marijampolės savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-17-22	2009-05-29, Nr. 9.1-14
11.	Varėnos rajono savivaldybė	Dėl Varėnos rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-21-23	2009-05-29, Nr. 9.1-15
12.	Vilkaviškio rajono savivaldybė	Dėl Vilkaviškio rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų,	2009-05-29, Nr. 9.1-13

		2009-05-29, Nr. KA-P-31-22-21	
13.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Dėl Klaipėdos miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-01, Nr. AT-P-32-10-19	2009-06-01, Nr. 9.2-9
14.	Jurbarko rajono savivaldybė	Dėl Jurbarko rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-27, Nr. AT-P-32-11-17	2009-05-27, Nr. 9.2-7
15.	Rietavo savivaldybė	Dėl Rietavo savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-27, Nr. AT-P-32-12-16	2009-05-27, Nr. 9.2-6
16.	Šilalės rajono savivaldybė	Dėl Šilalės rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-28, Nr. AT-P-32-13-18.	2009-05-28, Nr. 9.2-8
17.	Panevėžio miesto savivaldybė	Dėl Panevėžio miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. PA-P-33-2-20.	2009-05-29, Nr. 9.3-4
18.	Panevėžio rajono savivaldybė	Dėl Panevėžio rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-12, Nr. PA-P-33-3-21	2009-06-12, Nr. 9.3-5
19.	Šiaulių rajono savivaldybė	Dėl Šiaulių rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-15, Nr. PA-P-33-5-23	2009-06-15, Nr. 9.3-7
20.	Biržų rajono savivaldybė	Dėl Biržų rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. PA-P-33-4-17	2009-05-29, Nr. 9.3-1
21.	Joniškio rajono savivaldybė	Dėl Joniškio rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. PA-P-33-6-19	2009-05-29, Nr. 9.3-3
22.	Kelmės rajono savivaldybė	Dėl Kelmės rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-12, Nr. PA-P-33-7-22	2009-06-12, Nr. 9.3-6
23.	Radviliškio rajono savivaldybė	Dėl Radviliškio rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. PA-P-33-8-18	2009-05-29, Nr. 9.3-2